

luc

gener 75
nº 644
25 pts

388/2

BALDARNO

MON-
LABO-
RAL POLITICA

ECONOMIA

CORT ESGLESIA

CINEMA ART

AQUESTA LLIBRETA DÓNA FORÇA MÉS QUE INTERESSOS

- Comptes corrents.
- Transferències, girs, ordres d'abonament i de pagament.
- Pagaments a entitats oficials.
- Minibank permanent (ingressos i cobraments les 24 hores del dia).
- Caixes de lloguer.
- Crèdits personals.
- Compra i venda de moneda estrangera.
- Travellers xecs i xecs en divises.
- Domiciliació de tota mena d'efectes, rebuts i factures.
- Custòdia de valors.
- Targeta Master Charge.
- Plans d'estalvi-crèdit.
- Assessorament borsari i d'inversions.
- Oficina d'Informació i d'Assessorament a totes les nostres agències i sucursals.
- Publicacions d'informació econòmica i borsària.
- Servei d'autobanc a Barcelona, Saragossa i Madrid.

LIBRETA DE AHORRO
BANCA CATALANA

LLUC

GENER 75

PORTADA

Estam en temps de balanços. Perquè aquests sempre són alligonadors de cara al futur del nostre poble, LLUC us presenta el de l'any passat... un any que no ha estat com els altres.

Portada de Ferran Sintes.

LLUC

Revista mensual, n.º 644

Any LV

Direcció:

PP. Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de la Real - Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de Correus n.º 619

Telèfon 22 48 91

Palma

Director: Bartomeu Suau Tugores

Conseller-Delegat: Manuel Soler i Palà

Caps de Redacció: Josep M. Llompart i
Pere Llabrés i Martorell

Subscripció: 250 ptes. anuals

Estranger: 300 ptes. anuals

Preu de l'exemplar: 25 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Imp. SS. CC. - Balmes, 89

Dipòsit legal: P. M. 276-1958

= Sumari =

Pàg.

2 **CORREU**

2 **Avis als subscriptors.**

4 **EDITORIAL: Balanç 1974**

5 El primer balanç que presentam, en aquest número tot ell dedicat a treure conseqüències d'antany amb una projecció de futur, és l'econòmic. Antoni Campins ens diu que **1974 no ha estat un any com els altres**, en aquest aspecte.

7

Balanç polític a **LA RODA DEL MÓN.**

L'any de la vida política 1974 no ha acabat amb una perspectiva falaguera.

Antoni Serra es pregunta: **Interpretar el món? Transformar-lo?**

Sens dubte el quefer polític ha d'abastar això últim. Però... davant el panorama polític d'antany, els interrogants es multipliquen.

9 Un nou col·laborador, Celestí Alomar i Mateu, repassa el que ha significat l'any 74 per al **Moviment obrer** a Mallorca. Per cert el darrer ha estat un any ben significat en aquest terreny

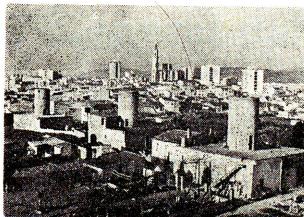
11 Des de Menorca, Eivissa i Mallorca, ens arriba un balanç de **L'ESGLÉSIA NOSTRA 1974**. Des de cada illa, el signen Joan Febrer, Joan Torres i Joan Darder Brotat.

15 **Un any de rodament. Premsa i Ajuntament, polèmiques**, per Sebastià Verd. La gestió de Cort i dels seus regidors que administren Ciutat també és pesada en el balanç; sobresurten els casos del Puig de Sant Pere i de Ca'n Pastilla.

17 **Reflexió sobre ART a Mallorca durant l'any 1974**, per «Crònica de Tres».

19 **ESPECTACLES. Notes per a un anti-balanç de l'actualitat cinematogràfica**, per Antoni Figuera i Salvà. (III. Il·lustració de Frederic Soberats).

20

Conversa amb Joana Serra i Miquel Mestre. Els premis de Manacor, la comunicació, Mallorca. Molt s'ha parlat dels premis literaris «Ciutat de Manacor» (Cfr. **LLUC**, setembre 74, p. 27) d'antany. Jaume Corbera i Jaume Sureda han conversat amb els guanyadors definitius del certamen, no sols sobre els premis, sinó sobre el panorama de la nostra cultura i els projectes d'aquests dos novells valors de les nostres lletres.

24 **Una nova secció de l'OBRA CULTURAL BALEAR: el Secretariat pedagògic.** Vet aquí una nova plana mensual de la nostra revista al servei de la pedagogia.

25 **30 gener 1975. XII diada escolar de la no-violència i la pau.**

26 **NOTICIARI. Des de la Rambla. Crònica de Barcelona**, per Biel Mesquida.

28 **Jocs florals i Premi de Pintura a Andorra.**

Correu

Català a les escoles

Barcelona, 22 de desembre de 1974.

Sr. Director de la Revista **LLUC**:

Com a representant dels estudiants de Filologia catalana de la Universitat de Barcelona, li trameto unes fotocòpies de la nota que vam donar a la premsa diària sobre l'ensenyament de la nostra llengua i literatura tot pregant-li que vulgui publicar-ne una de semblant en la revista que dirigeix; igualment ho hem demanat als directors de les altres revistes catalanes.

El saluda atentament

AUGUST BOVER I FONT

Amb molt de gust complim aquest prec:

Catedràtics de la Universitat i d'Instituts s'han adreçat dia 20 de novembre als rectors de les Universitats de Barcelona i Autònoma per tal que tractin amb el ministre d'Educació i Ciència i obtinguin l'ensenyament de la llengua catalana en els plans d'estudis del Batxillerat Unificat i polivalent (BUP), Curs d'Orientació universitària (COU) i Formació Professional (FP) pel que fa al districte universitari de Catalunya i Balears.

PETICIONS CONCRETES:

Són fonamentalment: establir com optativa la matèria Llengua Catalana en els cursos 2 i 3 del BUP; en el COU, la de Llengua Catalana i Literatura Catalana; i també en cada grau de FP, la Llengua Catalana com a matèria optativa. Aiximateix es demana que en el districte universitari de Catalunya i Balears es creïn càtedres i agregadurries de llengua i literatura catalanes en els Instituts Nacionals de Batxillerat, en les Escoles Universitàries de Formació dels Professorat d'E. G. B. i en els centres de formació professional.

RAONAMENTS:

Aquestes peticions es recolzen: 1) en el que preveu la Llei General d'Educació

sobre l'ús i ensenyament de la llengua nadiua. 2) En el fet de l'existència de departaments de Llengua i Literatura Catalanes a les Universitats de Barcelona i Autònoma, d'on cada any surten llicenciats en Filologia catalana, títol que els capacita específicament per a l'ensenyament de la llengua i literatura catalanes en els diversos nivells d'ensenyança; però aquests llicenciats es troben amb el gravíssim problema de falta de sortides professionals específiques, precisament perquè l'ensenyança d'aquestes matèries no són incloses en els plans d'estudi de BUP, COU i FP.

També s'afirma que un batxiller del domini lingüístic català hauria de tenir la possibilitat d'adquirir un coneixement de la llengua i literatura catalanes equivalent al coneixement de les altres matèries estudiades; als universitaris que no s'especialitzaran en aquestes matèries però que exerciran llur professió en el medi lingüístic i cultural català, els és imprescindible conèixer la llengua catalana i els qui vulguin especialitzar-se en llengua i literatura catalanes han de rebre una formació de tipus mitjà per tal que no arribin a aquestes departaments solament amb un coneixement elemental d'aquestes.

Signen aquest escrit Antoni Comas, Joan Solà, Joaquim Molas, de les Universitats de Barcelona i Autònoma; Josep Romeu, Ramon Fuster, Iolanda Pelegrí, Rosa M.ª Postigo, Antoni del Toro, Josep Tusset, Isabel Millà i Vicenç Simbor.

Etimologia de «Gimnèsies»

Palma, 21-XI-74.

Sr. Drtor. de la revista **Lluc**

Molt sr. meu: Traginant pels llibres del nostre esdevenir històric i de les notícies tenguades per les fonts dels historiadors antics, llegia i apuntava la diversa nomenclatura de les Balears als primers temps coneguts, quan vaig desvetllar una dada no del tot reparada. Es tracta del nom GYMNESIES: es sabut que aquesta denominació és explicada per l'historiador que l'empra etimològicament com proveinent el mot de la circumstància que els

AVÍS ALS SUBSCRIPTORS

Pregam als nostres subscriptors que, abans de dia 1 de març, vulguin enviar-nos per taló bancari o gir postal l'import de la subscripció d'enguany o domiciliar a un Banc o Caixa el seu pagament.

Dirigiu-vos sempre al nostre Apartat de Correus 619 - Palma de Mallorca.

habitants de les illes anaven nus a una determinada època, segons l'autor (Dionisi Sícul, s. I d. de J. C.). El text de l'historiador grec és comentat per l'eminent investigador García Bellido en el sentit que l'etimologia és falsa i exposa la seua sospita que l'etimologia es basa probablement en un nom homòfon de les illes. ¿Seria el mot GUIUM (llat.) el nom homòfon de GYMNESIES equivalent a illes guium (GYMI-)? ¿Se relaciona comparativament HUM- (llat.) amb GYM-?

Així es pot pensar, però hi ha algunes dificultats per a sostenir-ho.

Molt atentament el saluda

JOAN ANTONI HOMAR ESTELRICH

Lic. en Filosofia i Lletres
Professor Interí del C. N. M. a
Son Rapinya (Palma)

4CATS
galeria d'art
C/ San Sebastian, 7
Tel. 226493 Palma

FERNANDO ESTEBAN

fins dia 25 de gener

ELISABETH MASSIE

a partir del 25 de gener

CAIXA de PENSIONS per a la Vellesa i d'ESTALVIS

**60 Oficines a les illes Balears
al servei de l'Estalvi i del Crèdit**

**Delegació General de Balears:
c/. Colón, 20 - PALMA DE MALLORCA**

**Oficines Centrals:
Via Laietana, 56 a 62 - BARCELONA**

BALANÇ 1974

editorial

En donar per acabat un any —que per la nostra revista ha significat una atenció més viva i remarcada a la vida real de les Illes— i en donar la benvinguda —amb esperança— al nou 1975, voldríem pegar una mirada global al que ha representat l'any 74 pels qui vivim aquí, tot esguardant la singladura que tots plegats començam d'escometre.

Per a les Illes, el 74 restarà com l'any de la crisi: quan al turisme i a la construcció —sobretot— esclatà la crisi que covava de temps enrera. A les empreses turístiques s'hi ha instaurat el cacs i una de les seves repercussions, tal volta la més palpable, ha estat la fallida de moltes empreses de la construcció i indústries afins. I tot això ha duit un seguit de conseqüències econòmiques, socials i polítiques que estan a la ment de tothom.

El resultat concret de tot això i la nafra més punyent que s'ha obert en la carn viva del poble és la manca de feina i el conseqüent atur

en un sector de la classe treballadora. Aquesta situació preocupant ha estat admesa a nivell sindical i municipal. Una considerable re-emigració de mà d'obra als seus llocs d'origen a la península ha impedit que la situació esdevingués més explosiva.

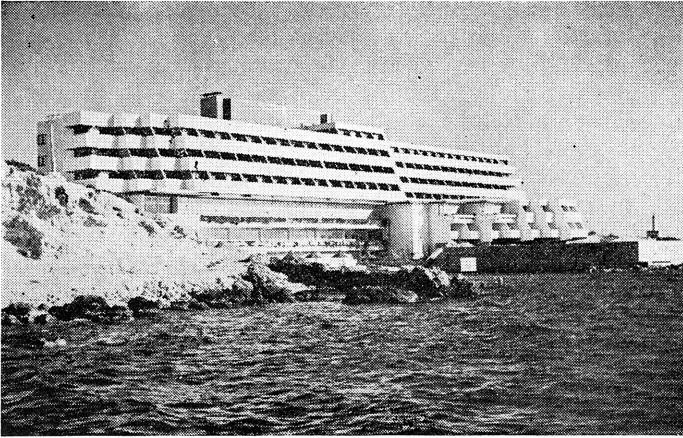
Per altra banda i dins aquesta mateixa crisi econòmica, generalitzada als països occidentals, hi ha un altre element que cal tenir molt present a l'hora de fer balanç i de preveure el futur immediat. Les petites empreses, moltes d'elles familiars, els petits negocis i botigues són absorbides de mica en mica per les grans empreses, representants i detentores del gran capital multinacional. Aquest capital —exterior del tot a les Illes— va acabant amb «l'últim independent»...

Però tota aquesta crisi ha fet que el ciutadà i el pagès —aquell, és clar, més que aquest— anàs prenint consciència del seu paper i de la seva real situació en el món econòmic i polític. Alguns fets ens ho han demostrat antany i encara són frescs a la memòria de tots: una empenta forta del moviment obrer amb una progressiva consciència de classe, cosa insòlita a l'«illa de la calma»; la manca de participació i la decepció dels participants en l'última assemblea de turisme, les tensions entre empresaris i la ponència del bisbe Teodor a la dita assemblea...

Aquesta presa de consciència ha agreujat el mal, ja crònic, de la desconfiança i recel enfront de les solucions que ens puguin arribar per via administrativa ja que els qui s'han vist més greument afectats per la crisi no s'han sentit ni representats ni defensats pels qui, a l'administració central i local, en tenien el deure i, en el moment oportú, haurien d'haver encarrilat d'una manera més assenyada el devenir econòmic de les Illes.

Tot això ens fa esperar, augurar —cap d'any és temps d'auguris— i demanar i exigir també —¿no parla tothom de participació en el quefer públic?— unes formes democràtiques, arrelades en la nostra realitat viva, no mimètiques o d'importació, que són les verament efectives a l'hora de donar solucions perquè són les úniques que poden comptar amb un ample consensus popular.

ECONOMIA 1974: un any que no ha estat com els altres

per Antoni Campins

L'any 1974 haurà quedat dins la nostra història contemporània com una fita de les que marquen el final de qualque cosa. Per primera vegada, de la postguerra ençà, no hauré sentit el triomfalisme fàcil de les estadístiques que parlen de turistes (aquí) i de desenvolupament (allà). Enguany si qualcú vol parlar d'augment de turistes l'haurà de referir a 1971 i no a 1973 (1).

L'actual recessió de l'economia occidental ha estat el causant immediat de la disminució del moviment turístic, i no crec necessari parlar ara d'un tema del qual s'ha parlat tant (2). La recessió econòmica ha produït una forta davallada en el nombre de turistes, i també en l'ingrés per turista en pessetes constants. Excepte als mesos d'agost i setembre —en què les Balears reberen part dels turistes que no pogueren anar a Xipre per mor de la guerra— la tònica ha estat una disminució de l'ordre d'un 10 a un 15 per cent, i l'ocupació als hotels ha estat només de l'ordre d'un 40 per cent.

Les repercussions d'aquesta davallada a una economia tan dependent del turisme com la nostra han estat evidentment molt serioses, i encara s'han vist agreujades per les fallides de «tour operators» estrangers —el més important, Court Line— que han deixat a molts d'hotels amb crèdits incobrables. Hi ha hagut hotels que no han obert aquesta temporada, i altres que tenien obert tot l'any han tancat al mes de setembre. Al Bolletí Oficial de la Província hi han sortit ja alguns anuncis de subastes d'hotels que s'han declarat en fallida. Els efectes de la crisi turística s'han transmès, amb rapidesa i intensitat variable, a

(1) Tanmateix encara n'hi ha, d'optimistes. N'Alfredo Sánchez Bella, ex-ministre d'Informació i Turisme de feliç recordació, declarava a *l'Última Hora* el 14.10.74: «Es lógico el susto de ahora al ver las instalaciones vacías, pero en la primavera la llegada de las nuevas riadas turísticas sucederá indefectiblemente un año y otro».

(2) Encara que no serà de més posar en guàrdia al lector contra aquests hereus directes del Guerrero del Antifaz i del Capitán Trueno que veuen en el *malvado sarraceno* de l'OPEP l'única causa de l'actual crisi de la civilització cristiana.

tots els sectors de la nostra economia (3), que depèn globalment de l'activitat turística. La construcció ha estat probablement el sector més afectat. D'acord amb dades donades pel batle de Ciutat, en una petició al govern, s'ha passat en la construcció de 35.000 treballadors a 20.000, i enguany l'ajuntament només ha concedit 163 licències d'obres, contra 577 que va concedir l'any 1973. Una gran part d'aquests treballadors aturats ha tornat als seus llocs d'origen, i altres han cercat feina al camp. La indústria de la fusta —radicada especialment a Manacor— i les indústries relacionades amb construccions metàl·liques s'han vist també afectades per la crisi a la construcció, tota vegada que aquestes dues indústries tenen els seus principals clients en les noves construccions.

Les repercussions de la situació econòmica són especialment sensibles per als treballadors, que veuen coincidir l'atur total o parcial (desaparició d'hores extraordinàries i de segones feines) amb una alça sense precedents del cost de la vida que erosiona sensiblement el seu poder adquisitiu. La tradicional immigració s'ha vist substituïda per una re-emigració.

Si comparem les dificultats que atravesava la nostra economia amb l'evolució del conjunt de l'estat espanyol —això sempre és instructiu— podrem constatar que:

—l'índex del cost de la vida ha augmentat a Balears més d'un tres per cent més que al conjunt d'Espanya. De setembre del 73 a setembre del 74 (darrera dada disponible) l'índex ha augmentat a Balears un 18,75 per cent, contra un 15,11 a Espanya, i aquí encara hauríem de tenir en compte l'escassa adequació de l'índex oficial per a reflectir les variacions del cost de la vida a les Balears, on l'estructura del consum és molt diferent de la resta d'Espanya.

—els protestes de lletres han augmentat a Balears, sobre l'any passat, en un 180 per cent. Al conjunt d'Espanya han augmentat en un 48 per

(3) La fabricació de sabates és una excepció: enguany pareix que ha començat a sortir de les dificultats que ha travessat als darrers anys.

cent. Es a dir, l'augment a Balears ha estat més de tres vegades superior.

—els crèdits bancaris concedits a Balears han experimentat una disminució en termes absoluts, mentre que al conjunt d'Espanya augmentaren un 15 per cent entre gener i agost (4).

Encara que les dades de tipus estadístic disponibles siguin relativament pobres, la conclusió es ben clara: la crisi afecta amb molta més intensitat Balears que el conjunt de l'estat espanyol. Però quines són les raons d'aquesta especial feblesa? I quines perspectives tenim de cara al futur?

El fet del monocultiu turístic és sense dubte el principal factor explicatiu que fa intel·ligible la nostra vulnerabilitat. El turisme és molt sensible als alts i baixos de la conjuntura econòmica, i en l'actual situació internacional recessiva ha estat un dels primers afectats (a l'escala europea, les primeres fallides importants han afectat els bancs i els «tour operators»). La nostra economia no té, de fet, cap casta de diversificació, i les dificultats en el sector turístic no poden ésser esmortèides per altres sectors no tan sensibles a la recessió.

A l'escala de l'estat espanyol, les divises produïdes pel turisme han pogut ésser aprofitades per a crear indústries i racionalitzar i potenciar les activitats econòmiques existents, que trobaren un excel·lent mercat en les «islas adyacentes». A l'escala insular, però, el procés ha estat exactament l'invers: d'una inicial diversificació —amb iniciatives industrials i agrícoles d'innegable interès— hem passat a fer tots de cambrers d'Europa (5). El nostre paper ha estat el de centre productor de divises.

No estic tractant de defensar la idea que els mallorquins (i els eivissencs, en molt menor grau els menorquins) hagin estat pures víctimes innocents. Està massa clar que la temptació de fer quatre pessetes fàcils, d'especular i de vendre's no ha estat resistida (ho podia ésser sense una manifestació de voluntat col·lectiva, evidentment impossible en les nostres coordenades?), però és important que quedi clar quin ha estat el nostre paper dins el procés econòmic d'Espanya als darrers vint anys. Les divises, en les quantitats en què han ingressat, aquí no feien cap falta.

En qualsevol cas, l'actual situació de crisi de la nostra economia és un fet indefugible, i més val assumir-lo amb realisme.

Quines són les nostres perspectives?

Les previsions que puguin fer-se sobre l'evolució del turisme són molt aleatòries, però voldria fer almanco un parell de consideracions. No pareix molt probable una fallida radical del turisme: per molta gent la racció anual de sol i conyac barat és ja un costum ben arrelat, però en canvi és molt possible que l'actual tendència a la disminució continuï uns anys, o que es produeixi un estancament, vistes les males perspectives de l'economia europea. Si a això hi afegiu que la competència pel turisme és forta en els països receptors, i més en les actuals circumstàncies, podem esperar per als pròxims anys una estagnació o una disminució en les entrades de turistes. Però encara que només hi hagués una estagnació durant uns anys, això significaria que la nostra economia entraria en una fase de depressió. Una bona part de la nostra indústria (construcció, fusta, metàl·liques) no produeix per al consum directe, sinó per la inversió, i una interrupció de les inversions turístiques repercuteix fortament sobre aquestes indústries (que és el que està succeint enguany). Sortir de la crisi, en el context de la nostra actual estructura econòmica, requeriria doncs que el sector directament turístic tornàs iniciar una certa expansió, i ja hem vist que això no pareix gens probable. Per tant, caldria iniciar un procés de reconversió econòmica capaç de diversificar l'economia, invertint en els sectors fins ara marginats —l'agricultura, potenciació d'indústries, etc.— i creant noves possibilitats de feina.

Fins a quin punt podem esperar que un tal procés de reconversió sigui iniciat? Primerament hem de tenir en compte que, a l'hora d'atreure una possible inversió, estam en franca desaventatja en relació a la península. Aquí no hi ha ni les infraestructures adequades ni una mà d'obra especialitzada. Es a dir que, en general, una inversió industrial serà més rendable a la península, a no ésser que se vulgui produir per al mercat insular, o que el nivell de salaris a les illes hagi davallat a bastament per compensar els factors negatius. Però, per una banda, el mercat insular és massa reduït per a permetre la implantació d'indústries d'una dimensió rendable, i per l'altra, el supost de que devalli el nivell de salaris a les illes en relació al de la península és acceptar que ja s'hagi entrat en una depressió, que és el que se tracta d'evitar. Per tant, esperar que se podrà dur a terme una reconversió gradual i harmònica de la nostra economia és, en les actuals circumstàncies, somiar truites.

Obrir camins al nostre futur, si no ens volem resignar a convertir-nos en apèndix subdesenvolupat de la península, requeriria replantejar, de nou i radicalment, la nostra relació amb l'estat espanyol, i possibilitar l'existència d'una planificació autònoma i autocentrada —que no vol dir autàrquica— i democràtica. I això ja són figures d'un altre sostre.

TONI CAMPINS

(4) Això ha estat posat de relleu per en Miquel Alenyar. en un article publicat al *Diario de Mallorca* el 27.10.74.

(5) I, per lo vist, hi ha qui pensa que massa bé ens ha anat. El *Diario de Mallorca* de 8.10.74 reproduceix un anunci de «France Promotion Immobilière» que, entre altres coses, diu: «Los mallorquines, que vivían pobremente en esta isla, han sabido comprender debidamente este tipo de trabajo y riqueza sin perder por eso su natural gentileza y amabilidad».

la roda del món

ANTONI SERRA

Interpretar el món? Transformar-lo?

Els moments que estam vivint són prou tensos com per a poder fer una crònica de resum de l'any tan serena, tan brillant, tan digna, que poguésser del gust de qualsevol assidu d'un club anglès, per exemple.

Gairebé tot l'any —i el darrer mes no té per què ésser-ne l'excepció— la política internacional del món ens ha mantinguts espectants, inquietos, temerencs, si voleu...

Hem sentit a prop —per molt enfora que fossin— les morts irlandeses, les bombes, les violències, la lluita. I recordam unes paraules de Marx: «Irlanda és el pretext que el govern anglès ha trobat per tal de mantenir un gran exèrcit permanent, que, en cas de necessitat, es llança, com ja ha succeït, contra els obrers anglesos, després d'haver-lo ensinistrat a terres irlandeses». Però, de moment, són els irlandesos els qui resten ensangonats enmig del carrer, sobre l'asfalt. L'exèrcit invasor manté les posicions costi el que costi. Els polítics parlen, fan manades, i la regina ja no escolta des del vell palau de Buckingham. Fer calça és més entretingut. I tornam a trobar paraules que encara no s'han resignat a ésser enterrades del tot: «La primera necessitat és fer avançar la revolució social a Anglaterra. Per això, és necessari donar el gran cor a Irlanda» (1).

La roda del món, a altres, els ha deixat dòcils...

Xile ja té un any de dictadura Pinochet. El llibre d'Hernán Valdés, *Tejas Verdes*, n'és tot un testimoni. El passat fet present (anys trenta, Cabaret, camps de concentració guardats per senegalesos, ¿eh que ja saps per qui repicaven les campanes, amic Hemingway?, encara repiquen, i deixa't de literatures, mossèn Caimari poetitzant al·fèreces provisionals). També la història pot repetir-se, encara que ben bé no s'ho creu quasi ningú. ¿Hauríem de fer les enquestes entre les classes en el poder? Valdés escriu: «Hablamos con indignación de los errores de la Unidad Popular, de la desinformación en que fueron mantenidos los trabajadores respecto a los planes golpistas y respecto al caos político y de autoridad en que se encontraba el gobierno». Victor Jara ha mort assassinat a l'Estadi Nacional, terrible i

POLISSES
PER SENTIR-SE SEGURS

Vostè les necessita pel seu negoci, casa, vehicle... i també per la seva pròpia vida.

Demani informació sense compromís a qualsevol de les nostres oficines i agents.

MARE NOSTRUM
vol estar al seu servei.

DIRECCIÓ GENERAL:
Via Roma, 45 - Tel. 2128 00
PALMA DE MALLORCA

(1) *Cartes a Kugelmann*, de Karl Marx. L'Escorpi. Ed. 62. També hi ha traducció castellana. Libros de Bolsillo Enlace. Ediciones Peninsula. Barcelona, 1974.

esportiu espectacle aquest de la sang vessada sobre la gespa. Milers de treballadors bombejats dins les mateixes fàbriques, i Pinochet segueix, segueix, segueix... fins a autonominar-se president...! Valdés diu: «¿Hasta qué punto el temor a la guerra civil, al enfrentamiento armado entre ciertos dirigentes de la Unidad Popular desarmó a los trabajadores y a sus mismos simpatizantes dentro de las fuerzas armadas? ¿Hasta qué punto no resultó más caro en vidas humanas —para no hablar de las pérdidas políticas— el golpe de lo que habría costado el riesgo de un enfrentamiento ofensivo contra la reacción, con todas las ventajas que supone tomar la ofensiva?» (2). Aquestes preguntes, formulades així, de sobte, per un home que visqué la tragèdia directament, tal vegada pertorbin algunes mentalitats esclerotitzades...

Que les contestin, doncs, els comentaristes de la vella escola: un Walter Lippmann (mort a la pre-matura edat de vuitanta i busques) o un Drew Pearson, per exemple.

Perquè André Gunder Frank ja ho va fer a Arnold Harberger, arrel d'una entrevista que aquest concedí a «El Mercurio» i que —segons A. G. F.— «reflexa tota una llarga tradició i un present racional» (3). Xile és una experiència que no serà oblidada fàcilment, no. És l'avis del feixisme que espera, que es manté sempre a l'aguait, que no es cansa, que salta a la primera oportunitat i que avui es diu Pinochet, com ahir es deia Hitler o Mussolini, com demà es dirà com sempre Dictador.

Es clar que per a altres l'esperança queda ober-ta fins i tot amb horitzons futuribles...

I així ens arriba la veu de Mario Soares, la veu d'aquell llibre publicat a París: **Le Portugal baillonne. Un témoignage.** Mentre la veu d'Spinola, la veu mon-ocle que convocà les majories silencioses, empès per la minoria silenciada aquesta vegada, es perd dins el buit polític que havia de deixar el seu lli-bre **Portugal e o futuro.** Abans havia mort Humberto Delgado. Molts d'indicis —escriu Soares— fan pen-sar que l'assassinat del general Delgado, o només el seu segrestament, havia estat planetjat amb molta d'antelació pels serveis secrets de la PIDE o d'una xarxa paral·lela» (4). Just ara, Portugal acaba d'aconseguir avantatges dels Estats Units, malgrat el temor quasi visceral —¿no fou Kissinger que ho di-gué?— que un comunista, Cunhal, ocupi una cartera ministerial al govern. ¿A què obeeix aquest canvi de tàctica? Si miram l'Orient Mitjà, tal volta hi troba-riem una resposta: és a dir, assegurar les bases nord-americanes a Portugal, això per una banda, i per altra, garantir l'abastament a Israel i continuar la guerra de desgast actual. Podria ésser que fos això.

També els palestins han aconseguit la primera gran victòria política: Arafat informà a les Nacions Unides. Era el reconeixement —per a qui?— de la realitat de la qüestió palestina, del poble sense terra, del poble expulsat de la pròpia terra.

I l'explotació de l'home per l'home ha mantin-gut la constància gairebé desesperada i desesperant, també en aquest any. Sudàfrica, Rodhèsia. Hem lle-git a qualque banda: «L'esclavitud directa és la base de la indústria burgesa, tant com el crèdit, els apa-rells, etc. Sense esclavitud no tindríeu indústria mo-

derna... (...) ... Així que l'esclavitud és una cate-goria econòmica de la major importància». ¿No hi ha ara una nova moderna esclavitud? ¿No es tracta d'una esclavitud més subtil? Fer creure en la lliber-tat, estant fermat; desitjar «vivre en una jaula con la certeza de que alguien leyera mis libros», per exemple, com escriví un novel·lista; pensar en l'es-devenidor, quan ni tan sols tenim el present, ¿no són signes de subtileza esclavista? «Feis desaparèi-xer l'esclavitud i haureu eliminat Amèrica del mapa de les nacions», deia el vell filòsof de les barbes blanques (5).

Les monarquies, també, estan en crisi... El pro-tocol arcaic —malgrat els nostàlgics que reviuiren de bon grat les escenes de capa i espasa a l'estil **comte de Montecristo**— ja no pot ésser ressuscitat. Els palaus just són terrenys mengívols per a l'es-peculació. La construcció moderna, pis sobre pis i caixa de llumins, imposa les seves exigències. Versa-les no tornarà...

El rei Constantí, millor dit, l'ex-rei Constantí, s'ha vist obligat a mantenir-se discretament exiliat (no manquen els qui diuen que el Tsar Nicolau ni tan sols es pogué exiliar). El poble ha votat la Re-pública a Grècia. Tot un símptoma? ¿Una advertèn-cia? Constantí de Grècia i allò que representava, la monarquia, ha tingut el rebuig de les masses; i és que el món, ni tan sols a l'Occident, no està per a esfondrar energia ressuscitant velles formes.

A l'Occident, només?

El Negus, vell i feixuc, salva la pell, mentre que, sembla, als bancs suïssos no els ha agradat gens la possibilitat remota de tornar els milions sustrets a Etiòpia. Cada centim té senyat la fam, la misèria i la mort als camps d'aquest país africà que cone-gué el jou feixista de Mussolini. La injustícia, tan-mateix, va ésser la clau del qui s'enfrontà a un altre tipus d'injustícia, d'aquell que fou reconegut **rei de reis** i era pare de tots els etiòps... I si el cadàver d'Eva Perón, una vegada mort el vell general argen-tí, viatja de Madrid a Buenos Aires, la nova presi-dent del país, Isabel Martínez, visitarà pròximament la Unió Soviètica.

Però, de sobte, planegen les paraules d'aquell ministre àrab del Petroli: **Occident depèn dels països àrabs productors de petroli, ja que no és autosufi-cient en energia...** La interpretació o evaluació po-lítica d'aquestes paraules la deix a càrrec del lector. L'energia ha estat aquests darrers temps el gran peó en el joc d'escacs mundial. L'energia a servei de qui?

Mentrestant, i finalment, el cavall apocalíptic dels sense feina oneja l'ensenya per tot el món in-dustrialitzat, sense que ningú sàpiga ben bé com aturar-lo. L'any de vida política acaba aquí, amb aquesta perspectiva no gaire falaguera. ¿Qui fou el que digué que «els filòsofs no han fet sinó interpre-tar el món de diverses maneres; el que ara importa és transformar-lo?».

ANTONI SERRA

(2) *Tejas Verdes* (diario de un campo de concentración en Chile), d'Hernán Valdés. Editorial Ariel, 1974.

(3) *Carta oberta en l'aniversari del cop militar a Xile*, d'André Gunder Frank.—Hi ha traducció castellana: Comuni-cación Serie B n.º 40. Madrid, 1974.

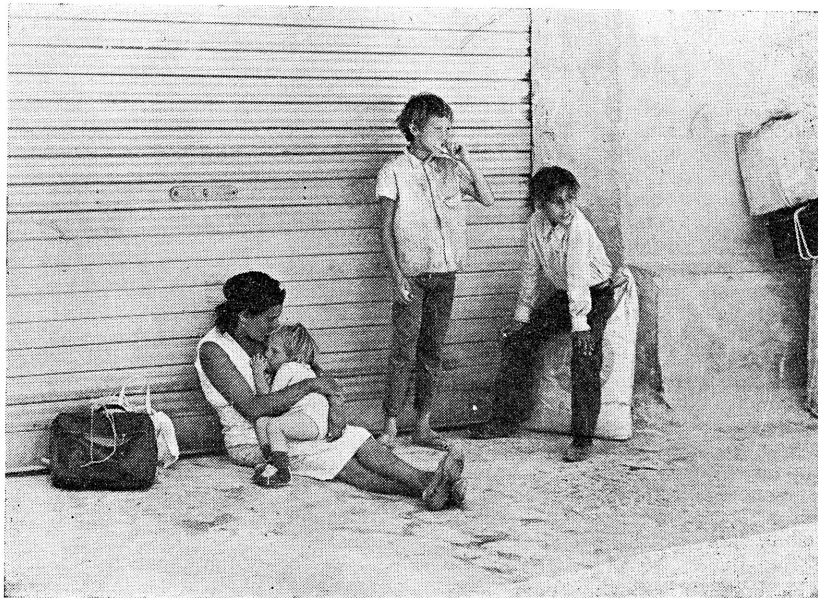
(4) *Le Portugal baillonné*, de Mario Soares.—Hi ha tra-ducció castellana: Editorial Dopesa. Barcelona, 1974.

(5) *Misèria de la filosofia*, de Karl Marx.—Hi ha tra-ducció castellana: Ediciones Aguilar (col·lecció Iniciación al Humanismo). Madrid, 1973.

Moviment obrer, 1974

CELESTÍ ALOMAR

sense llocs de treball per absorbir la mà d'obra aturada...

La formació social mallorquina en els darrers anys ha experimentat un canvi profund: apareixen noves classes socials i noves pràctiques de classe que donen un ritme distint a la vida de l'illa encalmada. Intentar comprendre aquest canvi implica analitzar la «funció» que en els darrers anys han jugat les nostres illes dins la planificació de l'Estat espanyol, com a factor determinant que ha marcat l'evolució de l'estructura social de la comunitat il·lenca.

Nogensmenys l'aparició de noves classes socials i de noves pràctiques de classe té una altra font de determinació: la pròpia estructura del sistema sobre el qual es desenrotlla una planificació determinada. Amb això volem indicar que l'existència d'una problemàtica social no és únicament determinada per uns factors supraestructurals, que són producte sovint d'una pràctica de classe determinada, sinó fonamentalment i essencialment per la mateixa estructura de la manera de producció on es donen.

Al cap i a la fi aquesta planificació considerada com element supraestructural ha fet que les pràctiques de classe a Mallorca es produïssin d'una forma determinada, però no ha creat cap antagonisme nou en existir aquests en la mateixa arrel de l'estructura econòmica dominant.

ESTABILITZACIÓ I MONOCULTIU

La perspectiva econòmica que l'Es-

tat espanyol s'imposa a partir de la política d'estabilització que inicia l'any 1959 és la d'assegurar a totes passes l'expansió, dins de la via monopolista, del capitalisme espanyol. Perquè això fos possible, hagué d'admetre un paper totalment de subordinació dins el context del capitalisme internacional, tant europeu com americà. Hom no volgué superar seriosament mai aquesta dependència, únicament hom va pretendre mitigar una de les seves conseqüències en el terreny econòmic: la deficitària balança de pagaments. La solució a aquest problema es donava per dos elements exteriors a la pròpia estructura del desenvolupament espanyol: l'arribada massiva de turisme i les divises dels emigrants que hom llençava a reconquerir els antics camps de batalla de la vella Europa.

Les Illes devem a aquesta opció, que instaurava el desenrotllament desigual dins l'Estat espanyol, el monocultiu del turisme que generà un sector terciari hiperdesenvolupat, i l'aparició de grans masses de treballadors abans inexistents a les illes, que provenien majoritàriament de l'emigració.

Conseqüència d'aquesta situació havia de ser la de trobar-nos sense llocs de treball que poguessin absorbir la mà d'obra aturada quan aquest tipus d'economia entrà en crisi. Això no es podia solucionar disposant d'uns llocs de treball en conserva per a tèmps futurs, sinó planificant des d'un principi una política econòmica que posàs

les bases d'un desenvolupament integral de totes les forces productives existents a les illes.

CRISI INFLACIONÀRIA

Arribada aquesta època crítica, la situació objectiva de les masses obreres a les illes és la defensa del seu lloc de treball i l'assoliment d'uns sous per enfrontar-se a l'augment del cost de la vida. Aquesta situació no és nova a les illes. Recordem la crisi del sector tèxtil dels anys següents a la política d'estabilització, adoptada per l'Estat espanyol, quan la pèrdua del lloc de treball també era el principal problema de la classe treballadora mallorquina. En aquell moment, la capacitat de maniobra i de resposta de la classe obrera fou pràcticament nul·la. Es un fet que ara no es repeteix ja que la capacitat de mobilització d'aquests sectors és un fet irrefutable.

¿En què ha canviat la situació d'aleshores fins ara? Actualment existeix una concentració obrera que abans no hi era, i actualment no es beslluma una perspectiva futura de treball.

En aquests darrers anys ha sorgit, doncs, sobre l'escena mallorquina un moviment obrer amb una dinàmica de classe pròpia. Moviment que durant un temps ha de qualificar-se d'espontani, amb un contingut marcadament econòmic, i amb unes formes de lluita individuals. La situació no provoca ni

mobilitzacions ni enfrontaments organitzats amb la patronal, sinó únicament denúncies a Magistratura i Sindicats.

MOVIMENT OBRER 1974

1974, moment en què la classe treballadora té com a problema immediat i fonamental el defensar-se de les repercussions de la crisi econòmica. Tal volta hagi estat l'any de la història recent de Mallorca que hagin esclatat més conflictes laborals, encara que gairebé cap d'ells hagi estat admes legalment com a tal.

Una primera característica del moviment obrer de les illes és el seu **augment quantitatiu**. N'és una mostra la llista de conflictes de l'any que acabam de passar, en els quals hi ha hagut enfrontament, segons la informació de la premsa, entre la patronal i la part treballadora. A començament de temporada, per l'abril, hi hagué conflictes a l'Hotel Bellver i a «estructuras metàlicas Adover»; quan era ja més avançada la temporada turística sorgeixen conflictes als hotels Panamà, Bonanza, Pueblo, Jumbo Park, Illetas, Gran Fiesta, Don Benito, El Paso, Carrusel, Bellver, altra vegada, Bali; ja als darrers mesos, el conflicte de COPISA (construcció) i de Banca.

Una segona característica és la coincidència clara en els punts reivindicatius per part dels treballadors: centren les reivindicacions entorn als salaris, horaris, contractes i finiquits. Es

un fet no casual; és la resposta a un doble problema: la crisi i la defensa davant la situació indefensa on els ha intentat mantenir la patronal, a base de contractes en blanc, plantilles reduïdes...

Finalment, en tots els conflictes senyalats anteriorment es produeix en un grau major o menor un enfrontament entre l'empresa i els treballadors. Per les formes de lluita —atur o baix rendiment, en la majoria dels casos, que demanen un elevat grau de consciència solidària i un cert grau d'organització— creim que podem afirmar que la superació de l'espotaneïtat i individualisme s'ha produït a causa d'uns elements que han fet sorgir entre la gent treballadora una consciència de grup social al qual pertany.

Aquests elements, consciència de grup social, concreció dels objectius immediats i extensió quantitativa de la lluita, és el que defineix actualment la situació de la classe treballadora a Mallorca. Cal remarcar que, si bé aquests elements hi són, la seva importància és relativa si la comparem amb la magnitud del grup social d'assalariats.

Per completar aquesta anàlisi del moviment obrer a Mallorca, cal estudiar un fet nou esdevingut en pocs dies repetidament: concentracions de treballadors a Sindicats. Primer va ser la concentració de treballadors i estudiants que demanaven la readmissió dels acomiadats de l'hotel Bellver, quan s'entregà al Delegat de Sindicats una carta amb dues mil firmes que senyalava aquesta i altres reivindicacions, com és ara la del dret d'Assemblea a l'empresa i a Sindicats.

Després, han estat les dites concentracions de treballadors de construcció per a la discussió del nou conveni col·lectiu que s'ha de firmar en un futur pròxim.

Amb això la classe treballadora s'està plantejant, també per primera vegada en aquests anys, l'assoliment d'uns instruments propis de defensa i participació **en la vida del país, com cal que siguin els sindicats**.

Aquest objectiu es planteja com una àrdua tasca per la pròpia estructura sindical amb què es troben a Mallorca. Especialment els treballadors d'hosteleria, topen amb un sindicat que tradicionalment ha estat un instrument d'aglutinació i defensa del petit empresari d'hosteleria enfront de la pressió dels grans «tours operators» estrangers. En aquest sindicat ha estat pràctica freqüent la creació de cooperatives de distribució per al consum dels hotels, la intervenció com interlocutor dels petits empresaris enfront de l'administració i de les grans companyes en cas de fallida.

Un altre element amb què amb una certa freqüència ha topat la classe treballadora en voler resoldre els seus problemes, ha estat la intervenció de la força pública. Concretament

l'any passat, a l'hotel Panamà, Jumbo Park, Bellver i últimament Copisa. En alguns casos hi ha hagut detencions (Jumbo Park, Copisa).

Creim que aquests dos elements mai no poden ser favorables en les relacions que es marquen entre dos grups socials diferents; en tot cas, l'únic que poden provocar és una radicalització de les mateixes i que aquestes es desenrotllin fora de les vies pròpies d'un país civilitzat.

Evidentment hem senyalat, amb aquests dos exemples, dos casos extrems. Però hi ha dades que ens fan sospitar una inadequació a tots els nivells de les formes de participació que actualment té la classe treballadora.

Un d'ells és la mateixa intervenció del bisbe a l'Assemblea Provincial de **Turisme**. Deducir d'aquest fet que la classe treballadora ha estat escoltada a l'hora de formular unes peticions és fals i demagògic. L'únic cert és que una jerarquia de l'Església s'ha mostrat solidària de la classe treballadora i que, obrant en conseqüència, ha intentat d'influir en aquells nivells que malauradament són vedat per a la gent treballadora.

Davant aquestes situacions les perspectives que es presenten al moviment obrer a Mallorca de cara a un pròxim futur, en el qual hi haurà una renovació de convenis col·lectius en la majoria dels sectors de producció i unes eleccions sindicals, són sens dubte les d'insistir en aquest camí que sembla que s'està obrint de cara a aconseguir uns instruments propis de defensa.

NOTA D'URGÈNCIA

Haviem senyalat que un dels problemes que tenia plantejats la classe obrera mallorquina era la possibilitat d'atur, en clar procés d'extensió. A mitjan desembre, l'atur, segons xifres oficials, afectava 1.284 treballadors; amb tot, segons fonts no oficials i pròxima als treballadors, aquesta xifra assolia els 5.000 treballadors. Aquestes xifres, no tenien en compte la gran quantitat de treballadors que han anat emigrant lentament als seus llocs d'origen.

Aquesta greu situació ha donat lloc a noves formes d'acció entre els mateixos treballadors aturats. N'és un exemple la creació d'una comissió d'aturats que han visitat el Governador Civil i el Delegat de Sindicats per exposar-los la seva situació i plantejar reivindicacions.

D'aquest fet nou n'hem de treure dues conclusions ben clares: la gravetat amb què ara es planteja el problema d'atur, i l'elevat grau de consciència d'aquests treballadors en una situació en la qual el més fàcil és anteposar les necessitats personals immediates a les necessitats com a grup.

CELESTI ALOMAR MATEU
Gabinet Estudis Socials (GADESO)

L'ANGEL BLAU

Venda de llibres
antics i moderns

c/. Sant Bernat, 2
(darrera la Seu)

Tel. 21 60 96

CIUTAT

L'Església nostra

menorca

L'Església el 1974

una visió

JOAN FEBRER

Benedicció de la nova Església de Ferreries (Dimecres Sant 74)

UNA ESSLÉSIA FICADA

Puntualment, cada matí, **Ràdio Popular** de Menorca (emissora diocesana) escampa les melodies d'en Manolo Escobar o d'en Camilo VI (o d'altres per l'estil) als quatre vents de la pàgesia menorquina i fins als racons més amagats dels tallers bisuters. Això sí: tot queda religiosament emmarcat entre el rosari, l'àngelus, la transmissió dels cultes i les xerrades religioses. És l'única emissora radicada a l'illa. Sembla concebuda més com un mitjà per la difusió de programes religiosos que com a servei a la conscienciació del poble. D'altra banda, la programació està fortament condicionada per les millors firmes industrials i comercials de l'illa. **El diari MENORCA** (que surt a Maó, si bé no pertany a l'Església, en rep una influència indirecta tota vegada que un arxiprest és co-proprietari del periòdic, i aquest disposa d'un censor per als escrits de contingut religiós. Les possibilitats d'expressió lliure d'una opinió pública cristiana no queden, amb açò, suficientment garantides.

Als **col·legis nacionals** s'ha assegurat, aquest any passat, que els professors de religió estiguessin més ben preparats. La comissió diocesana d'Ensenyança organitzà un curs de teologia destinat als mestres; aquests, obtingut el corresponent certificat, reben el nomenament del Bisbe per a ensenyar religió a les escoles. Per altra banda, l'Església disposa a Menorca de 7 grans col·legis d'EGB repartits entre Ciutadella, Ferreries, Alaior i Maó amb una cabuda de 3.640 alumnes. Aquesta és una dada més per confirmar la influència que l'Església encara té dins el camp educatiu.

Moltes presències eclesiàstiques en **organismes civils i en inauguracions** solemnes han quasi bé desaparegut. És curiós que per beneir el nou casal de la CNS a Maó s'hagués de

recórrer a un capellà mallorquí. De la majoria d'esglésies han desaparegut els reclinatoris especials per les autoritats civils i militars, cosa que si bé al principi produí xocs i tensions, avui és normal i corrent. Hi queden encara franc tiradors que fan la guerra pel seu compte i segueixen beneint públicament coses que primer haurien d'haver estat exorcitzades. En aquest procés de clarificació hi ha jugat un paper important el bisbe Miquel que ha sabut declinar invitacions comprometedores. Tanmateix la nostra església no ha aconseguit remodelar del tot la seva presència dins la societat civil d'acord amb les grans intuïcions del Vaticà II. I així tenim encara que, pel st. Angel de la Guarda, les forces de l'ordre tenen la seva missa, i el cos d'Artilleria de l'Exèrcit, per Sta. Bàrbara, celebra una solemne missa a una església parroquial, o el gremi de doctors que oeix missa per st. Cosme i st. Damià, o encara els guardacivils i funcionaris de correus que celebren la seva patrona amb una missa pel Pilar... Els bisuters —tot s'ha de dir— no celebren, que jo sàpiga, la diada de st. Eloi, patró seu, ni amb missa ni amb festa. Per Setmana Santa, la processó del «sant enterro» de Maó fa desfilar darrera les cofraries, totes les autoritats civils i militars en ple, quedant açò com un residu anacrònic en ple procés de clarificació post-conciliar. Cas a part són les festes populars on l'element religiós es barreja amb l'element cívic seguint la tradició dels avantpassats.

¿**És rica l'Església de Menorca?** No conec aquí escàndols semblants al dels beneficiats de Lleida. Mentre la Junta econòmica diocesana no demostrí el contrari amb l'informe que està preparant, podem dir que la institució «Església de Menorca» no és rica ni té grans fonts de riquesa. Més aviat els quatre béns immobles que té (algunes cases, alguns llocs del camp, alguns cines com l'OAR de Ciutadella

i l'Alcàzar de Maó) són administrats amb criteris poc lucratiu d'un punt de vista capitalista. I ben contents que n'estan els estadans! A Ciutadella disposa, açò sí, de nombrosos llocs de reunió a part de les esglésies: seminari, st. Esteve, st. Miquel, OAR... Hi ha també en altres indrets el casal d'El Toro i Es Canaló. A Maó, en aquest sentit és molt més pobra. S'ha de dir que d'uns anys ençà aquests llocs de reunió estan en gran mesura posats al servei de tasques culturals i juvenils no precisament religioses.

La majoria dels menorquins —com deu passar a la resta d'Espanya— passen per l'Església en els **moments crucials de la vida**: naixement, casament, defunció. La influència damunt la gent a partir dels quatre sagraments dits de «transició» és escassa fora dels llocs on s'imposa als sol·licitants una preparació catequètica, que sol ésser en els pobles petits.

Hem de **concloure** que l'Església està encara bastant ficada en l'entrellat de la vida social menorquina. Algú dirà que açò és la infra-estructura indispensable per a una evangelització actual. Ara, fer coincidir —com pot passar— els interessos de l'Evangeli amb els interessos del sistema que li assegura la possessió d'aquests béns i influències, seria més tost hipotecar la llibertat de l'Evangeli.

UNA ESSLÉSIA PRESENT

Hi ha sectors de gent que se substreuen tant com poden a aquest influx. Als Instituts s'accepta de mala gana l'assignatura obligatòria de religió. No pocs són els joves que es confessen ateus. Freqüents els casos d'antics militants cristians que han plegat. I malgrat tota una herència del passat, a impulsos potser dels plans tecnocràtics, la vida es va independitzant cada cop més de tota referència religiosa.

En aquesta complexa situació, religiosa i secular, neix i es propaga, fluctua, mor i ressuscita continuament una església no compromesa amb l'estructura de poder econòmic-ideològic-polític, sinó cada cop més present en la història viva del poble. Església incòmoda, sovint. Temptada, al llarg de tot aquest desert. Que camina, però.

Per la **Diada de la Pau** (1 de gener del 74), tot seguint la consigna pontificia «la pau depèn de tu» i inspirats en les anàlisis i reflexions de la comissió nacional «Justicia y paz», uns 15 capellans i el bisbe se reuneixen per pensar junts sobre la pau que volem i no tenim. Després, al Carme de Maó, quatre destacades i conegudes personalitats assistents a la missa, interrompen l'homilia impedit que aquesta sigui acabada. Deu dies més tard, el governador provincial Dn. Enrique Ramos imposa al capellà del Carme una multa de 50.000 ptes. per «alteració de l'ordre públic». Entorn d'aquest fet hi ha detalls poc coneguts o mal recordats: que l'homilia multada no fou l'única d'aquest estil; que la solidaritat espontània de molta gent va arregar les pessetes necessàries per pagar la multa; que el Bisbat féu una nota de protesta contra la interrupció tumultuosa de l'homilia. Potser no se sap tampoc que el consell presbiteral, reunit el 16 de gener, s'inhibí de l'assumpte o que la «nota del obispado» no ha estat inclosa en el Butlletí Oficial del bisbat, quedant, per a la posteritat, com una nota apòcrifa.

Aquests enrenous no constitueixen, ni de bon tros, tota la vida de l'Església menorquina. Perquè es fa, davall davall, una feina callada i constant en les comunitats més vives: preparació de l'homilia dominical, catequesi d'adults, jornades diocesanes per a catequistes, setmanes de reflexió parroquial, escola de teologia, exercicis per al poble de Déu, xerrades i sessions d'estudi per a capellans i religiosos... És una continuada referència al record de Jesús que vol centrar les paraules i fets de l'Església en allò que n'és la pedra fonamental. Tot aquest **esforç catequètic** és meritori. Amb tot parteix massa potser de la Bíblia i massa poc del periòdic, massa dels llibres i massa

poc de la praxi dels cristians. Tal vegada és que la tal praxi és fluixa. Açò comporta un perill seriós: el de replègament de l'Església sobre si mateixa i la temptació de recuperar més tot que re-evangelitzar, l'antiga feligresia, tot dient-los: «¿veis com l'Església no ha canviat tant com vos pensàveu?».

Amb la constitució dels **consells parroquials** de Mercadal i st. Lluís són ja un 90 % les parròquies on s'ha establert aquest organisme de participació eclesial. Existeix també —en rodatge— un consell diocesà de pastoral des de finals de 1972, que integra representants de totes les comunitats cristianes de l'illa. La III sessió plenària del Consell diocesà es preparà fent una enquesta prèvia amb l'objecte de descobrir les prioritats pastorals a atendre. L'enquesta mostrà una notable convergència d'interès en aquests punts: importància capital de l'evangelització, valoració positiva de l'experiència catequètica, preocupació per la sacramentalització massiva, interès per la relació fe-política i qüestions de compromís temporal i constatació de la persistència d'un cert clericalisme. Es fa un esforç per fer que l'Església no sigui més una massa duita pels capellans sinó una comunitat viva on cadascú hi tenguí vot i veu. En aquest sentit va també la publicació d'un «**Full dominical**» d'àmbit diocesà que vol ésser portaveu del bisbat i noticiari de l'església local. Malgrat tot persisteix —com constatava l'enquesta suara esmentada— un predomini clerical en les iniciatives i pronunciaments de l'Església. Ens trobam amb una església post-conciliar duita per la clerecia jove, en gran part, que ha emprès la tasca d'iniciar moltes coses, poc avesada per tant a les assemblees on els ja iniciats presentin esmenes, crítiques i alternatives i no tan sols un assentiment conformista.

Molts dels cristians més addictes estan compromesos en **serveis d'Església**. Només la catequesi infantil reuneix més de dos-cents catequistes. Açò fa que els cristians siguin decantats dels seus compromisos en el món i que l'església esdevengui així poc missionera. Aquesta línia condueix, si no s'hi posa remei, a una creixent burocratització que desconnecta de la base, i a la llarga crea un nou «ghet-

to». Hauríem de pensar unes comunitats amb menys «tinglado», on els serveis indispensables fossin assegurats sense absorbir; unes comunitats per mantenir la fe i l'esperança dels cristians convençuts que cal transformar la societat. L'Església jove segueix empenyent de cap al compromís i la vida: en resulta un nou tipus de cristià més autèntic i coherent en la seva conducta; però, a fora, no es troben sortides polítiques per a aquest impuls. L'Església no ha trobat la forma d'alimentar la fe dels ja compromesos, si bé en reduïdes comunitats de Maó i Ciutadella ja s'intenta.

A **Maó**, l'altre pol de la diòcesi, no se li ha prestat fins ara l'atenció deguda, tot i que els responsables de la pastoral n'estan preocupats. En aquesta ciutat l'Església no s'ha renovat més que en cercles molt petits. La classe mitja —comerciants, petits industrials, militars, funcionaris...— ocupa majoritàriament l'Església en la pràctica religiosa i en les organitzacions. La classe obrera n'està majoritàriament absent: és una llarga història. És cert que els «Testigos de Jehovà» amb el seu proselitisme han fet reviscolar el sentit de pertinença a l'església catòlica de molta gent indiferent. És cert també que molta gent no practicant conserva un instint evangèlic més fi que molts practicants. Però d'aquí, per ara, no passa. «Molts dels qui van a missa no són bons a anar-hi...» deia un company de feina. És la constatació d'un desplaçament o el resultat d'unes infidelitats passades.

Hem de dir per acabar —i sense haver pretès ésser exhaustiu— que **la llengua catalana** (en pla) és emprada amb caràcter oficial i en graus diversos a totes les parròquies llevat de la Concepció, Sta. Maria, St. Francesc de Maó, St. Lluís i Es Castell. Aquest avanç de la llengua del poble no s'ha imposat per real decret, sinó per la força dels fets i d'una mentalització progressiva. Potser és l'Església la institució menorquina que fa servir d'una forma més ampla el català en els seus actes públics. Si bé el canvi d'idioma pot assemblar-se a un canvi de vestit, és significatiu d'un arrelament en el poble.

JOAN FEBRER

RÀDIO POPULAR

és cosa nostra

C. O. P. E.
MALLORCA

MALLORCA AL VENT

De dilluns a divendres a les 15'30 h.

CANÇONER D'AVUI

De dilluns a divendres a les 11 h.

Els dimarts a les 22'30 h.

Realitza: Joan Manresa

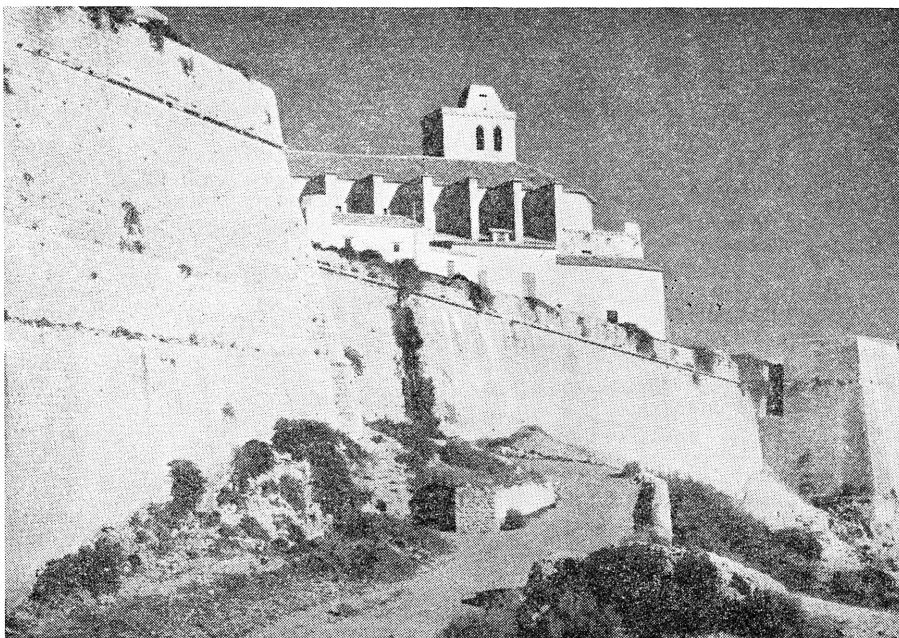
RONDAIA MALLORQUINA

Dimarts a les 18'30 h.

Diuenenges a les 22'30 h.

Arxiu de Fonoteca de l'Emisora

A la nostra diòcesi podem parlar d'una tònica constant al llarg de tot 1974: la situació d'Administració Apostòlica, duita des d'una altra diòcesi, amb tot el que això suposa, malgrat la capacitat i generosa entrega de Mons. Ubeda. Les presses, les coses vistes per damunt, problemes inacabats o ni tan sols plantejats, les qüestions no presentades perquè hom ja sap que no es poden estudiar detingudament i fins tal volta podríem afegir l'aprofitament maliciós de vegetar en una situació de poca exigència.

Si afegim a aquest quadre, la respectuosa visita que va fer personalment una comissió de sacerdots, representants per unanimitat de la clerecia diocesana, al Sr. Nunci quan s'inicià la problemàtica que una sola persona s'hagués d'encarregar de dues diòcesis, del qual es reberen promeses incomplertes, ens acostarem una mica més a la desil·lusió que pateix el clergat i les persones seriosament compromeses amb l'Església.

I perquè no resti res sense dir, recordant la dita: més val el mal conegut que el bo per conèixer, i canviant-la podríem dir: més val el poc bo que tenim que el que ignoram que tindrem.

Passant a un altre tema, no podem deixar de parlar de l'Any Sant amb el seu programa de renovació i reconciliació. No podem tenir dades a nivell personal; però si analitzam la qüestió a nivell comunitari, salvant qualque sermó o recés, la cosa no ha passat d'aquí. Seguim talment d'amics i separats els capellans entre nosaltres, el poble i els mossenyos, aquests i les religioses, etc. etc. Sincerament crec que hem tudit un programa magnífic.

Quant al que podríem anomenar Església Evangelitzadora, amb tot el que significa Església, el nostre laicatat encara és nul en la seva responsabilització, i les religioses, absorbides per les seves vocacions específiques de docència, continuen al marge de la pastoral diocesana. Però abans cal preguntar-nos si hi ha pastoral diocesana. ¿Què és el que falla? ¿els seglars inhibits? ¿els capellans que no volen complicacions o no saben què han de fer? ¿les religioses incapacitades o que esperen ordres de dalt?

Per acabar amb l'aspecte gris de les nostres Pitiuses blanques, no podem oblidar els capellans que s'han hagut de retirar per malaltia o vellesa, i els qui se n'han anat definitivament a la casa del Pare. La manca de sacerdots ha arribat a tal extrem que no hi ha cap capellà amb prou forces que no presti un servei a qualque parròquia, el que diu molt a favor d'aquelles persones que pels seus càrrecs o dignitats es creuen de vegades deslligades de l'apostolat directe.

Però ¿és que tot sónombres a Eivissa? No, certament. Començant per la petita davallada turística d'aquesta temporada, salvant uns milers de persones que vivien dignament i han hagut d'emigrar a l'aventura de l'atur, potser hagi beneficiat els qui continuen a Eivissa perquè hom prengui més seriosament la indústria turística, el valor del treball i dels sous, s'eviti la malversació i ens alliberem de tants paràsits que sempre pululen al voltant d'on corren els milions sense to ni so.

No podem oblidar-nos d'una sèrie d'activitats que, encara que siguin a nivell particular, zonal o de

Un any de l'Església eivissenca

petit grup, donaren l'any passat uns bons resultats.

Com activitats pastorals, les que més s'han destacat l'any 74 ha estat la realitzada pel Secretariat diocesà de catequesi, a nivell infantil i juvenil, any que pot esdevenir encoratjador per metes més ambicioses. Amb senzillesa i una mica de temor, ha nascut un nou moviment, que feia prou falta: Eivissa diocesana missionera. Acaba de començar i seria una llàstima que no progressés.

No podem silenciar la labor magnífica i dura que un grup de seglars, religioses i sacerdots porta endavant: Càritas; endemés del quefer quotidià de la caritat inajornable, està acabant dues obres d'envergadura: un grup de vivendes per famílies que no poden assolir les cotes econòmiques corrents de la construcció normal, i la residència per vells. I parlant de caritat, no cal oblidar l'associació de donadors de sang de la Creu Rotja, amb un nombre d'associats proporcionalment molt superior a altres llocs.

S'està enllestint la Casa de l'Església que allotjarà tots els serveis diocesans, a la vegada que s'afavoriran una sèrie de moviments socials que necessiten locals adients.

Ens omplí també de satisfacció l'ordenació d'un sacerdot i les sollicituds d'Ordes que han fet dos candidats al presbiterat i que dins poc temps s'incorporaran a les messes.

FOICA s'ha establert a Eivissa i duu una marxa satisfactòria en aquests moments de crisi econòmica. També treballa seriosament la Comissió d'Economia i cada dia va ampliant el seu àmbit de treball. En aquesta mateixa línia econòmica i després d'un estudi fet amb consciència, el clergat diocesà s'ha vist afavorit amb uns ingressos mensuals de quinze mil ptes., quantitat gens excessiva en una illa tan cara com Eivissa.

Eivissa, terra de llum, de cases blanques, de pinedes verdes i de l'atzur marí i celeste, té també els seus grisos i les seves ombres, però la vida és així. No som ni millors ni pitjors; no estam pitjor ni millor que altres. Els homes de fe lluitaran en aquestes circumstàncies i els qui no en tenen per mirar encara que es trobin en la millor de les situacions.

JOAN TORRES TUR

L'Església que ha navegat a Mallorca 74

A l'hora de fer una crònica d'aquest any 1974 a l'església mallorquina em sent vacil·lant. Es tan fàcil mullar la ploma en tintes negres, vermelles, verdes...! L'«objectivitat» —més presumida que realitzada— suposa un paradís allà a on sols el qui escriu o parla és un home perfecte sinó tots els altres. I sabem que això encara no es passetja per ca nostra. Però anem-hi.

PUBLICACIONS I PLURALISME

El pluralisme guaita per molts de cantons. Bastaria obrir un diari o l'altre per la pàgina setmanal d'informació religiosa. El **Baleares** —amb En Garcías Palou, Ramis Alonso, Mateu Cladera i Rullàn— volta la sinia d'un integrisme ben pentinat. Félix de la **Hoja del Lunes** té el mèrit de saber confeigir un «mosaico religioso» amb paraules episcopals que conviden —entre alarmes, amonestacions i condemnes— a mirar cap enrera. Al **Diario de Mallorca** escrivim En Manuel Bauzá, Joan Bestard, Pep Cabrinetti, Joan Darder i Sebastià Mesquida, cadascú des de la seva afició i pensament. Es pretén una visió renovada d'església. Amb més punta, molt viva i concreta és la plana que dirigeix En Tomeu Bennassar, cada dijous, a **Ultima Hora**.

El **Servicio Informativo**, després de quasi un any de silenci, ha tornat a sortir, de març ençà, cada mes. Aquesta publicació de la nova Comissió diocesana de Comunicacions Socials «pretén oferir una via d'intercomunicació oberta a tots, no un butlletí oficial de la Comissió ni molt menys del Bisbat». Està centrada en la nostra església local.

LAICS I RELIGIOSES

Més fàcil que anar a caçar els culpables del fet és constatar que la nostra església està molt clericalitzada, que els laics i religioses hi tenen poca veu i poc lloc. Que la religiosa té molt camp per córrer aquest any internacional de la dona que s'acosta.

Els Cursets de Cristiandat a Mallorca no pareixen haver canviat massa els seus continguts i compromisos. Han obtingut Son Fe, del terme d'Alcúdia, com a Casal propi.

Pocs joves a l'església, sobre tot a Ciutat. Es mouen el grup del «Tercer Món», connectat amb el Secretariat de Missions, i també per algunes parròquies els qui es preparen per la confirmació amb un curs d'un any sencer.

Les religioses van donant passes d'integració a una tasca eclesial de conjunt, de major relació entre les diverses congregacions i de compro-

mís amb el món. Però el camí ve costa amunt.

Algunes parròquies i arxiprestats —en franca minoria— tracten d'incorporar els seglars i religioses en una feina comuna i no solament per agrair i dir que sí.

DISCUSSIÓ PRÈVIA

Un pas interessant en els documents de l'autoritat eclesial ha estat donar a conèixer un projecte o avant-projecte que s'ha anat perfeccionant amb les aportacions i esmenes presentades per la base. Així s'ha fet amb la nova ordenació del govern de la Diòcesi en Vicaries Episcopals de Zona, Consell presbiteral, Arxiprestats.

El clergat hi ha pres un interès relatiu ja que mentre un grup molt nombros no desitja un veritable canvi, o vol els mínims perquè tot quedi igual, un altre descontenta per principi de «les estructures», sien noves o velles.

VICARIES EPISCOPALS DE ZONA

El 3 de març ens va sorprendre amb la llista del quatre primers Vicaris Episcopals de Zona. Joan Soler (1.ª), Joan Bestard (2.ª), Pere Torres (3.ª) i Bartomeu Vaquer (4.ª). De Vicari General segueix el mateix, Guillem Fiol. L'equip fou qualificat globalment com a de centre-dreta, cosa bastant estesa dins el nostre clergat.

Creim que enguany les relacions, contactes i trobades entre gent que treballa al mateix tall han estat facilitades per la nova figura del Vicari Episcopal. Un voldria decisions pastorals que tractassin d'empènyer la parròquia rica del supermercat de sagraments cap a una tasca evangelitzadora, en comunicació de béns i dignitat sacramentària.

OBJECTIUS PRIORITARIS

Dos mesos justs, el 3 de maig, després de la seva designació, presentava el Consell Episcopal una «Propuesta de objetivos prioritarios». Es proposaven: 1) promoció d'una pastoral evangelitzadora, 2) promoció d'una pastoral catequètica a tots nivells, 3) vida sacramental renovada i 4) defensa cristiana dels drets humans i intervenció dins l'ordre temporal.

El seu caràcter general ha obtingut una acceptació més gran. Molts han dit que sí sense saber a on els duia. Altres s'han queixat precisament pel to genèric «podrien servir per qualsevol diòcesi», «falta concretar», (s'ha dit).

Però entenent que es tracta d'una «proposta» i que es demana a la base la presentació d'unes accions concretes, no crec que es pugui anar massa enfora en la crítica. Creim que molta gent s'hi ha adormit damunt i pocs han ofert la seva reflexió.

VALLDEMOSSA I ANY SANT

De Valldemossa ja se n'ha parlat i escrit prou. Què n'ha quedat de tot el

trui? La parròquia de Valldemossa ha pogut córrer amb les despeses del trasllat del cos de la Santa —ja que l'Ajuntament s'ha retirat a l'hora de pagar— i fer un bon donatiu a qui ho necessitava.

L'Any Sant de Roma fou acollit amb reserves. I el que es temia es veu venir. Arriben propagandes d'agències de viatge i peregrinacions, i quasi no hem vist res més. I el bisbe va posar interrogant i condicions a la peregrinació. ¿No seria una tasca ben duita esforçar-nos per una renovació i reconciliació a casa nostra? No sabem que la Comissió diocesana de l'Any Sant s'hagi adherit a la campanya de reconciliació nacional promoguda en la recollida de firmes per demanar l'amnistia de presos polítics i el reconeixement pràctic dels drets humans d'expressió, reunió i associació. Això, ens ho demana Roma.

TREBALLADORS I TURISME

Hi ha uns petits nuclis d'església —laics, preveres i religioses— aficades dins el món del treball. El bisbe ha tengut dues intervencions públiques que es mouen dins la valentia prudent. La prova millor que ha tocat el viu ha estat la reacció d'alguns poderosos i benestants i l'esperança dels petits. Una carta «sobre el olvido de la clase trabajadora» (1 d'agost) i una comunicació a l'Assemblea provincial de turisme (6 desembre).

En Tomeu Bennassar i En Carmel Bonnin han presentat «Guía del trabajador de hostelería» per informar-lo dels seus drets i obligacions.

ECONOMIA

Ha aparegut la delegació de F. O. I. C. A. (Fomento Instituciones Católicas) per ajudar les obres socials i assistencials de l'Església. Exteriorment té totes les aparences d'un petit banc. Confiam que interiorment tengui un altre dinamisme, a fi que es puguin aprofitar millor els béns de l'Església al servei del que més ho necessita.

La Comissió econòmica demana. I demana balanços, pressuposts, entrades a cada capellà. L'important no serà saber el que hi ha (i ho veig molt difícil) sinó el saber repartir i compartir.

CONCLUSIÓ

Mirada de fit a fit la fesomia de l'Església a Mallorca apareix cansada i asseguda, amb un raig d'esperança als ulls i amb forces noves, nívies ones, i altres serenes.

Els anti-signes es van destriant amb més claretat. Els entrebancs posats a la pastoral, encara que vinguin de la Seu, es veuen com a tals.

El clericalisme és superable si els seglars i religioses obtenen llocs de responsabilitat i feina al si d'una pastoral més conjunta.

JOAN DARDER BROTAT

Un any de rodament

Puig de Sant Pere: projectar una realitat humana per fer reviure els carrers

Premsa i Ajuntament, polèmiques

SEBASTIÀ VERD

Quan s'inicia la campanya de premsa, l'Ajuntament reaccionà amb sorpresa i, inclús hi hagué un tinent de batle que em demanà privadament que li explicàs el per què de la postura pràcticament unànime dels informadors municipals enfront d'uns esdeveniments que, anys enrera, podrien haver desencadenat mambelletes enlloc de protestes. Mesos més tard un altre tinent de batle em confessà que la premsa li havia fet obrir molt els ulls i que, d'ara en endavant, procuraria anar al fons de tots el problemes, informant-se del problemes humans que, moltes vegades, s'amaguen davall les pedres i no surten per por de les pròpies víctimes o per la ignorància de lleis i costums que part del poble té davant el poder establert.

El cas del Puig de Sant Pere està lluny d'esser un tòpic a on acudir quan el periodista no té tema per xerrar. Encara hi acudim per treure noves i és per això mateix que davant la notícia de l'encàrrec d'un estudi social, més que econòmic (crec) he vist un raig d'esperança. No hi ha dubte que el barri, inclòs el baluard, ha d'esser pels habitants del Puig. Ells i darrera ells els altres ciutadans han de decidir què volen fer de les cases i del monument. És a dir, que agafant per base el patrimoni cultural d'aquest entorn urbà, com herència arquitectònica i urbanística que s'ha de conservar, hem de projectar una realitat humana per fer reviure els carrers i vivendes, dotant-los de totes les infraestructures sanitàries que els manquen actualment. No tenc cap dubte que aquestes aspiracions que he mantingut sempre quan he escrit damunt el tema —i assegure que són molts els fols emprats en aquest sentit— es veuran reflectats a l'estudi. N'estic segur perquè, a pesar de la suposada profunditat de les asseveracions, la misèria del barri i la falta de les més elementals condicions de vida són tan evidents que no he fet més que generalitzar damunt.

Però no és això el que em proposava quan he començat a redactar aquest suposat balanç d'un any municipal. Volia donar a entendre que la pressió d'una opinió pública sobre la política de l'Ajuntament ha demostrat esser una força capaç de fer-se escoltar. L'any 1973 ja conegué alguns casos semblants en certa manera —només en certa— tal fou

La situació de l'Ajuntament és prou complexa dins el món polític que contempla l'escassa visió regionalista de l'Espanya de 1974. Dic això per llevar part de culpes als consellers que s'asseuen al palau de Cort i administren Ciutat. Moltes vegades, la crítica que se dispara des de la premsa local va no cap als qui la reben directament —el batle i col·laboradors més evidents— sinó més bé cap a una estructura que impedeix la participació del poble al poder ciutadà i, per via contrària, la comunicació del poder vers el poble. L'Ajuntament de Palma, avui, està condicionat per un desenvolupament administratiu que controla la gran empresa urbana, però que —com sol succeir a bastants societats comercials i industrials— desconeix els seus propis treballadors, en aquest cas la població.

Per això és que l'«affaire» del carrer Pólvora, que s'estengué com un regueró per tot el barri del Puig de Sant Pere ha actuat d'autèntic despertador i, per primera vegada que recordi, l'Ajuntament ha encomanat un estudi socio-econòmic d'un grup d'habitants de Ciutat. És a dir que, quan és deixondí el cas —després d'una llarga insistència de més de deu anys per part dels veïns—, els consellers, que aprovaven una zona verda i deien de tirar a baix una filera de cases antigues, ignoraven totalment qui eren els estadans no sols del edificis afectats, sinó també el conjunt de gent que habita el Puig. Davant aquest desconeixement s'actuava a ulls clucs per molt bona fe que poguessin tenir.

Si teniu intenció de comprar res de joieria, confeccions de pell, objectes propis per a obsequi, articles de viatge, perles, porcellanes, quadres d'esmalt, etc., potser tindrem exactament allò que vos interessi.

ENS SENTIREM MOLT
COMPLAGUTS SI TENIU EL
GUST DE VENIR, SENSE
CAP COMPROMÍS PER
PART VOSTRA, A VEURE
LA NOSTRA SELECCIO
D'ARTICLES

nacar

Jaume III, 115-119

Tel. 21 69 06 - 21 69 07 - 21 06 48

Palma de Mallorca

UNA EMPRESA AMB INDISCUTIBLE
VOLUNTAT DE SERVIR BE TOT HOM

(Amb molt de gust vos farem un 10% de
descompte si esmentau aquest anunci)

l'«affaire» de Ca'n Barbarà. No obstant, ha estat 1974, amb el Puig i la segona pista de Son Sant Joan, qua la força de la premsa ha actuat de manera més directa damunt el pensament dels consellers, obligant-los a veure i reconèixer que, si bé col·locats dalt una tribuna, havien de baixar i mesclar-se amb el poble per conèixer-lo i saber de bon de veres què vol la gent. Amb Ca'n Pastilla, una opinió pública com a respatler i un dinàmic —cosa rara— batle de barri dugueren a l'Ajuntament a un enfrontament dialèctic amb el ministeri de l'Aire (aquests enfrontaments administració local - administració central són desgraciadament molt freqüents) amb un desenllaç bastant afortunat, al parèixer, que fa vàlides aquelles discutides mambelletes amb què un grup de ciutadans acollí la primera reacció de Cort.

Són aquests dos casos on la participació del parlament de paper ha estat decisiva. ¿Basten per definir l'actuació municipal d'un any? De cap, manera. Si volem conèixer un poc més de les qüestions que han governat la política de batle i dels consellers hem de fixar-nos en la política circulatòria. Avui per avui, encara és el cotxe i la seva problemàtica el que obliga a unes inversions cada vegada més grosses. La reforma de les Avingudes és un exemple prou clar. No hi estic en contra obertament, encara que s'hagi dit ja fa estona que les Avingudes anaven convertint-se en un lloc inhabitable. L'Ajuntament vol peatonitzar la ciutat antiga, però no s'atreveix a fer-ho ràpidament. Falten aparcaments, diuen (és cert) i mentre els vehicles privats continuen invadint aceres, obligant a una repressió, que gos classificar de violenta, si bé no en el sentit d'un ús de força física, per part de la policia municipal. No hi ha remei per ara.

Amb mercats, s'ha volgut ésser més realistes, però els defectes pareixen encara molt grossos. ¿Podrà suposar un èxit l'establiment de mercats auxiliars? L'economista Miquel Alenyar té els dubtes i jo, davant la seva opinió, també me'ls planteig, encara que sigui bastant més optimista i doni un vot de confiança a qui, almenys, ha sabut dur a terme una auto-crítica i ha volgut posar els peus en terra. Palma és una ciutat molt cara i, a pesar del cost de la insularitat, tan anomenat, no té perquè ser-ho d'aquesta manera.

Així podríem anar respassant tota la problemàtica de 1974, incloent-hi la polèmica i greu situació que afrontà l'Ajuntament davant els abocadors de fems i sense oblidar tampoc el parc de Mar i altres zones verdes (Son Gotleu), així com el cas del carrer Polvorín, davant el qual el Consistori donà públicament explicacions als ciutadans, explicacions al meu entendre no convinents, ja que han duit a la construcció d'un gegant edifici al Terreno, on no hauria d'estar permès cap altura superior al pis i planta baixa.

Ara bé, no crec que pogués acabar aquesta crònica sense referir-me a la situació present, ja que prop de tres mil ciutadans i potser aquesta xifra hagi augmentat quan se publiqui aquest escrit, estan aturats, sense feina. No vull dir, Déu me n'alliberi, que l'Ajuntament té la culpa, però sí, tornant al que deia abans, que indirectament, quan autoriza la plena llibertat de demanda de llicències d'obres abans del Ribas Piera (havent pogut congelar tota casta de permisos, d'acord amb la llei) va contribuir, sense saber-ho, a provocar la crisi, encara que tots sapiguem que les causes principalment originàries del malestar econòmic —i per tant social— estiguin lluny de Mallorca. L'Ajuntament fou massa conseqüent amb el sistema que governa la nostra economia i ara la contemplació dels aturats és una prova que tal vegada hagués estat millor dossificar el creixement de la ciutat, sense permetre alegries desenvolupadores d'un sector minoritari que al portal de 1975 i en bona part, està presentant suspensions de pagaments com a factura.

Ha estat l'any 1974, per altra banda, el rodament d'un nou equip de consellers i, a l'expectativa del que ens pugui dur la futura llei de bases d'administració local, ens serveix de punt de mira per prevenir el pervenir més imminent. Em donaria per conformat si les operacions de cada una de les comissions municipals se mostrassin públicament amb la il·lusió i la força d'una comissió de Cultura que ha emprès el camí d'una autèntica «política de dignificació urbana».

SEBASTIA VERD

Reflexió sobre

a Mallorca durant l'any 1974

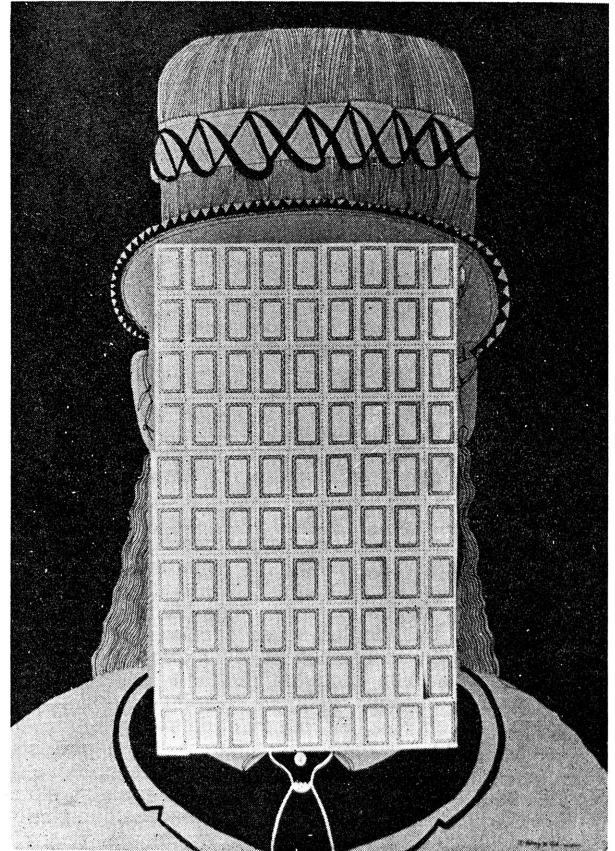
per «Crònica de Tres»

REFLEXIÓ, NO CRÒNICA

Una reflexió mínima: analitzar alguns condicionaments que donen una fisonomia determinada a la vida de l'art a Mallorca. No una crònica informativa: extensa i embafadora relació de mostres i certàmens —sovint insignificants— inflats per la manca de perspectives. L'escenari illenc és migrat i la distància, física i cultural, amb la dinàmica internacional resta quasi infinita. De la munió de pintors locals els «crítics» ens donen periòdicament compte de les característiques dels últims productes exposats. La premsa recull puntualment les declaracions, acomodaticies o inconformistes de l'artista de torn. Els catàlegs de les exposicions són un terreny ideal per panegírics i relacions de mèrits del protagonista de la mostra. En aquests temps darrers, el recurs al **manifest** ha fet acte de presència entre les formes d'afirmació col·lectives practicades pel sector més combatiu de l'art jove autòcton. Les **cartes al director** són, en contrast, un camp quasi inexplorat... Tot això, més alguns intents de fer **Història** sobre la nostra plàstica moderna —així el llibre de Gaspar Sabater sobre **La pintura contemporànea en Mallorca** i el volumet dedicat per Rafel Perelló i Paradelo als escultors— ofereixen un bagatge informatiu d'un grau relativament remarcable. I, amb tot i això, el desconeixement de la veritable situació de l'art a casa nostra resulta tan notori com incontestable.

Qui es decideixi a intentar una aproximació rigorosa a l'art a Mallorca del XIX ençà s'adonarà aviat del buit absolut, de l'absència total d'unes investigacions que ens aclareixin què ha estat la plàstica local durant aquests temps darrers. I, és clar, quins han estat els factors que expliquen perquè la Història ha esdevengut així i no d'altra manera. Des d'aquestes pàgines s'exposaren ja presagis pessimistes entorn de les orientacions del Departament d'Art de la nostra Facultat. Allò que, hipotèticament, havia d'ésser el centre formatiu de futurs investigadors i un nucli que potenciàs el desenvolupament d'una imatge moderna de l'art, s'ha clos dins una metodologia acadèmica que, si bé ha ofert treballs d'un cert interès quant a les aportacions de materials, s'ha enrocant dins un eruditisme esterilitzador que li impedeix tenir el més mínim paper dins la vida artística actual mallorquina.

La pretesa exhuberància informativa resulta, doncs, un edifici inconsistent incapaç d'enfrontar-se amb una ullada mínimament crítica. Els crítics diuen... i tan bé com aniria si callassin! El públic que espera un comentari solvent sobre el tema els ho agrairia. I els artistes, tot i perdre una relativa i barroera propaganda, podrien oferir als **lectors** unes obres no untades ja pel vernís dels tòpics desorientadors. Així, doncs, renunciem a tot propòsit d'enllestir una **Crònica de l'any artístic** i preferim intentar escatir alguns factors que pesen decisivament sobre la dinàmica del nostre fet artístic. Exempts de tot dogmatisme, conscient, de la provisionalitat de les conclusions, restam oberts al diàleg amb els qui estiguin disposats —amb la matisació o la polèmica— a iniciar una elemental crítica en favor d'un art més obert i més lliure.

El rostre inquietant d'un nou art a Mallorca que tot just comença a afirmar-se entre la incomprensió i la polèmica (Obra de Joan Palou 1970)

LA CAIGUDA DELS PONTÍFEXS

Una petita mostra col·lectiva d'alguns pintors joves a la **Llibreria Tous** sota el nom de «Criada 74», —acompanyada d'un fullet que encobeïa un manifest i un grapat de reflexions individuals— passà relativament desapercibuda de públic i crítica. Era, sens dubte, un dels signes de la incontestable vitalitat —i de les contradiccions ja que molts dels qui s'hi havien d'integrar se n'abs-tengueren per causes complexes— de l'art jove mallorquí. La confraria dels crítics d'art —erigits en jutges inapel·lables dels certàmens plàstics— estava avesada a condormir-se impunement sobre els seus tòpics irres-

ponsables, estampats amb periodicitat quasi matemàtica als diaris o difosos a través de l'acústica persuasiva de la ràdio. «Criada 74» fou una veritable revolta, no per minúscula desdenyable. I les irades reaccions ho demostraren sobradament.

Les vacil·lacions de la provocació «Criada 74» traueixen punt per punt el desconcert d'uns artistes joves que, ja amb una obra d'interés i una visió relativament precisa dels obstacles que l'entrebiquen, no arriben a establir un mínim programa d'acció comuna. Les trobades periòdiques, els col·loquis, la creació d'un centre que faciliti aquest contacte constant, forneixi llibres i revistes —indispensables per a una formació al dia vist el buit acadèmic existent— són indispensables elements cohesius d'unes inquietuds que corren el risc de l'atomització disgregadora. Els artistes joves poden, cadascú pel seu compte, irritar-se davant els comentaris de Gafim, esclafir de rialles davant les verborrees de Gaspar Sabater, abstenir-se de concórrer al «Ciutat de Palma», burlar-se dels pastissos del «Saló de Tardor»... però si no arriben a fixar uns objectius més enllà de la rebel·lia individualista estan condemnats a la inoperància.

«Criada 74» ha estat la caiguda dels pontífexs. Un primer intent —feble i immadur— d'enfrontament amb el muntatge alienador de jurats i certàmens. Cal que els crítics —que han reaccionat amb la irritació o el silenci— sàpiguen que aquesta mostra relativament fallida significa el punt final del seu mandarínisme. Poden continuar elaborant gasetilles per a ús de lectors analfabets i desproveïts de tota inquietud, emperò l'ala més progressiva d'una joventut que fa ja prou temps que deixà de llegir-lo comença a passar a l'agressió, ben sobradament justificada d'altra banda.

UN CADÀVER QUE CAL ENTERRAR

Un grup de galeries desproveïdes de tot propòsit que no sia una comercialitat fàcil i sense problemes dels productes exhibits, continua oferint-nos un pseudoart cuinat amb l'evasionisme més llampant i emmotllat dins uns llenguatges perfectament codificats i integrats. Els artistes que s'acullen al **Cercle de Belles Arts, Galeria Dera**, etc. treballen amb el servilisme més complaent del mal gust petit burgès. Els crítics representen aquí també el seu paper perquè l'engrenatge del conformisme funcioni sense entrebancs i col·laboren interessadament en la tasca repressiva de les manifestacions d'una plàstica crítica i creadora. Des de les seves seccions a la premsa i a la ràdio, lliuren un combat en favor d'un art netament reaccionari, formalista, producte pacífic i inútil dins una societat que —almenys a l'hora de la gasetilla— no posen mai en qüestió. En ésser cridats per actuar de jurats a tal o qual certamen, continuen essent perfectament coherents amb el seu propòsit: la potenciació d'un art fals, anacrònic i integrat, que resulta premiat sistemàticament; i la destrucció de tota expressió artística inconformista i combativa (exclosa no menys sistemàticament d'aquestes mostres competitives).

El sector progressiu de la plàstica local no pot aspirar a enderrocar aquest muntatge de comercialitat, pseudocrítica i certàmens perquè la cosa deriva del paper assignat a l'art per la burgesia rectora del cos social illenc. El burgès no vol problemes, sinó decoració. Ha trobat els seus artesans disposats, per sous de vegades esplèndids, a fornir-li pastisseria a balquena. Res a fer, per tant, dins aquest joc per l'artista que aspira a ésser-ho plenament, a investigar dins la problemàtica dels temps actuals sense límits expressius, disposat a totes les aventures. Cal, amb tot i això, portar a terme un combat decisiu: llevar tot prestigi **artístic** als artistes servents del **kitsch**, consumit àvidament pels nostres burgesos. Dur endavant una higiènica campanya de desprestigi d'aquesta quincalla falsària i embrutidora. Quan, temps a venir, les galeries de pintura **kitsch** es valorin, entre el públic en general, no més ni menys que les tendes de **souvenirs** el cadàver romandrà definitivament davall terra.

L'IMPACTE D'UNA CRISI

Els anys daurats —amb més lluentors que solidesa— de l'economia turística de Mallorca imposen una proliferació remarcable de les sales d'exposició. L'hora crítica actual ha fet sentir-se immediatament sobre el mercat artístic autòcton, amb efectes força diferents en cada cas. Si la plàstica mínimament innovadora començava a consolidar uns consumidors de recursos més aviat modestes, la crisi s'hi ha reflectit en una recessió quasi absoluta de les vendes. En contrapartida, els nous rics —i els no tan nous— clients assidus del **Cercle de Belles Arts**, i dels seus proveïdors, no han evidenciat una retracció tan acusada en les seves compres. Reduir l'art a una simple mercaderia resulta alienador, emperò no poden caure dins l'idealisme de creure que els joves inquietos poden fer la seva labor escapant a aquests condicionaments negatius. I, fins ara, l'hora de la fallida ha estat força més sentida dins els qui s'havien arriscat, sense mai consolidar-se massa, en una lloable promoció dels artistes progressius que als acomodats traficants de **kitsch**.

UNA INTEGRACIÓ IMPOSSIBLE

Alguns noms gloriosos del pensament reaccionari —Ortega n'és el més conegut en aquest indret amb **La deshumanització del arte**— han fet el retret a l'art modern d'ésser intrínsecament impopular, minoritari, desagratable... Això que els teòrics de la dreta veuen com una fallida greu i quasi esterilitzadora és, precisament, una conquesta, extraordinària i potser irreversible, de la cultura moderna. Si antany la cultura jugà un paper decisiu en la consolidació dels grups de poder, i després en la seva justificació mitjançant la creació dels mites escaients, esdevé ara un insubornable element de combat i denúncia. Crítica creadora, no propaganda. D'aquí que fins i tot quan sistemes políticament avançats han intentat **servir-se** de l'art, els resultats han estat els engendres del «realisme socialista». No hi ha, doncs, integració possible per al creador actual. L'acceptació de la seva problemàtica, la codificació dels seus mitjans expressius significa automàticament la oficialització de la seva inoperància. Cercat pels col·leccionistes, museat per les institucions, encasellat pels crítics ja no inquieta. És el triomf de la mort.

Si alguna cosa han d'agair els joves artistes mallorquins a la burgesia local és, sobretot, l'analfabetisme integral d'aquesta classe dominant, incapaç d'anar més enllà d'un **kitsch** monstruós per la seva ridícula disforja. La visió d'una pseudopintura, d'uns crítics indocamentats i retrògrads, d'uns certàmens que encara no han digerit els **ismes** dels anys vint és tan grotesca que el rebuig és integral i automàtic. Una burgesia més avançada permetria, potser, més aventures i no regalaria la subvenció d'un art experimental autòcton. Ara bé, si això milloraria la valoració social de l'artista progressiu i li permetria un cert professionalisme, no és gaire segur que li garantís unes possibilitats més àmplies en les seves recerques plàstiques. Mallorca és —i per molt de temps ho serà— una cleda provinciana i destructora dels seus intel·lectuals. Cosmos ofegant de nimietats, de problemàtiques anecdòtiques, de picabaralles esterilitzadores. Si el balanç de la nostra literatura moderna és migrat i ple de frustracions, el de la plàstica resulta gairebé tràgic i més rebilit de temptatives fallides encara. La generació jove que ha començat a trasbalsar la sòrdida quietud provinciana de l'illa no ha d'aspirar a integrar-se dins el lamentable panorama mental de la nostra burgesia, cal restar atents al món, als grans corrents forans. Viure a Mallorca cal que sia només un fet anecdòtic. Eco ha afirmat que vivim ja dins una època d'informació mundial i, per tant, d'una ètica mundial. Per a l'artista que viu dramàticament l'hora de Portugal, Xile o Vietnam, tot i treballar a la nostra illa, el **Cercle de Belles Arts** i el seu **entourage** no pot provocar més que un somriure de commiseració.

Notes per a un anti-balanz de l'actualitat cinematogràfica

Tot balanç s'assembla una mica a passar comptes, ni que sigui provisorïament, per allò de voler deixar les coses al seu lloc. Però quan a la balança els platets estan escandalosament descompensats, amb prou feines hom podrà retre comptes d'alguna cosa. Siguem sincers: la veritat és que l'actualitat cinematogràfica de 1974 al nostre país —i a Ciutat particularment— ha estat i és tan pobra que qualsevol anàlisi crítica amb afany de revisionisme queda d'antuvi condemnada al més irremeiable dels fracassos i a una pèrdua absoluta de temps; el fet en si es ve repetint, lamentablement, temporada rera temporada i no hi ha cap indicatiu que ens permeti d'apreciar ni tan sols el més lleuger canvi de rumb.

Perquè l'únic cert és que cada any l'actualitat cinematogràfica ens esdevé més ampla i més aliena. Tan ampla i aliena com el món. I tan estranya i a la vegada absurda com aqueixa trobada surrealista entre un paraigua i una màquina de cosir damunt una taula. I tot això resulta més xocant encara, quan l'any que acaba de finir ha estat qualificat per algú com «l'any de l'aperturisme» —aperturisme que no solament hauríem volgut veure reflectat a les pantalles— però que, en la realitat, ni tan sols en aquestes s'ha patentitzat mínimament, almenys en

la forma com nosaltres l'entendem. Perquè... ¿per ventura tota la nostra capacitat d'aperturisme cultural radica en el fet, curiós per ridícul, que se'ns permeti de contemplar, ni que sigui per mil·lèsimes de segon, qualque nu fugisser i, ni cal dir-ho, parcial de qualque anatomia femenina? ¿Tal volta només és aperturisme haver de suportar el desgavell eròtic de les glorioses «ibéricas» coquetejant amb el destapament, com na Carmen Sevilla, per exemple, o na Rocío Jurado que volen emular Gilda per allò de l'enyorança, en la tradició més descarada que s'hagi pogut fer del record de Rita Haywoort, com diria l'autor de «Boquitas pintadas»? ¿Què hi fa, en aquest cas, que es toleri la projecció de la darrera capbuitada transcendentaloide de John Boorman, «Zardoz», o els deliris menopàusics de Ken Russell en «La passió de viure», si el pobre espanyolet desorientat acabarà traslladant-se indefectiblement, un cop més, a Perpinyà per poder posar-se una mica al dia quant al cinema?... I jo em pregunto ¿per què parlar-los de «Life Size» de Berlanga o de «La maman et la putain» d'Eustache, o de «La muntanya sagrada» de Jonorowsky, o de «Sweet Movie» de Makavejic, o de «La caduta degli dei» de Visconti, totes aquestes obres realment importants, però que no veurem

mai? ¿Per què provocar-vos un somriure de complicitat en parlar de «Emmanuelle» o de «Contes immorals», films absolutament intranscendents i lamentables, avorrits i idiotes, que ni tan sols arriben a satisfer els habituals del cinema «porno»?

Com hom diu en «La maman et la putain», mentre un desenganat Jean Pierre Leaud tresca pel París insòlit i quotidià, com un darrer exiliat del maig del 68: «les souvenirs sont l'image d'un rêve»... Però ¿qui en té, de records, en el nostres cas?... Per això mateix, perquè no en tenim, únicament podem oferir interrogants en el moment de fer un balanç anual del que ha estat el cinema «aquí i ara». Endemés ¿poden interessar a qualcú els guts personals del qui firma, quan som tots, sense excepció, els qui estam patint els afectes d'aquesta sequedat cultural? ¿Què els puc dir si les estrenes que ens hagin pogut interessar des de principis de temporada es poden comptar amb els dits de la mà i encara en sobren? ¿Veure per ventura en «L'home de mitjanit» de Lancaster i Kibbee, film totalment incomprès, una reflexió desencantada i amarga dels pressupòsits que feren possible, fa unes dècades, tota la imatgeria acubant del millor «cinema negre»: la pecutiar mitologia claustrofòbica dels personatges d'Hammett i Chandler? ¿Reconèixer en «El amor del capitán Brando» un dels pocs films sincers i autèntics de la nostra cinematografia? ¿Veure en els personatges d'Armiñán la nostra pròpia condició de sers claudicats, exiliats del cor i de nosaltres mateixos, com aqueixa Aurora, aqueix Fernando, aqueix Juan Doinel tan «truffatià», personatges esqueixats del seu entorn com arbres arrencats de socarrel i que han perdut per sempre més la seva saba? ¿Reconèixer-nos per ventura en aqueix «Estiu del 42» o del 52, no interessa quan, dels quals ens parla Mulligan i en el qual mentre aprenguérem el valor d'una educació o deseducació sentimental, qui sap si perdérem qualque cosa de nosaltres mateixos d'un cop i per sempre? ¿Tal volta importa l'opinió personal que s'esforça per rescatar de l'oblit unes pel·lícules que, és molt probable no coincidiran amb els títols que mereixin el record del lector? ¿Interessa realment l'opinió de cadascun quan ens manquen tantes i tantes coses?... Un balanç de l'any cinematogràfic només pot plantejar interrogants que, almenys nosaltres, ens confessam impotents de contestar. D'aquí que el passar comptes de què parlava al principi d'aquestes línies es resolgui al final en pur exercici gratuït, tir de gràcia contra un mateix a la vora d'un mirall que, reflexant un camí, es mostra buit de vianants i vorejant un ermot cultural on regna la soledat més absoluta.

ANTONI FIGUERA I SALVA

CONVERSA AMB:

Joana Serra i Miquel Mestre

Els premis de Manacor, la comunicació, Mallorca

Molt s'ha parlat dels darrers premis literaris «Ciutat de Manacor». Ara bé, per diverses circumstàncies de tots conegudes, que donaren lloc a una forta polèmica amb opinions per a tots els gustos, unes veus, per ventura les que més ens interessaven, han romàs tot aquest temps callades. Ens referim, naturalment, als guanyadors definitius del certamen: na Joana Serra de Gayeta, una nova Llicenciada que està cercant feina; i en Miquel Mestre, un poeta que estudia Medicina. Tots dos són joves. Tots dos universitaris. Tots dos tenen ja una certa experiència en això de guanyar premis. I tots dos són plens d'il·lusió i esperança per aconseguir que el seu nom es vegi feliçment immers dins el difícil món de la creació literària. Ben segur que no els ha de costar molt!

Vet ací, ara, la conversa que hem tengut amb ells.

—Podríem començar, si vos pareix bé, parlant d'aquests darrers «Ciutat de Manacor», on sembla que els protagonistes foren els jurats del Premi de Poesia, que amb la seva actuació varen atreure vers ells l'atenció de tot el públic. Això fa que us demanem: ¿quina problemàtica creis que tenen plantejada actualment els premis literaris perquè puguin donar lloc a successos com els de Manacor? ¿Vos poden perjudicar aquests fets respecte a la valoració que es faci de la vostra obra?

JOANA.—En primer lloc, vull dir que consider els premis literaris com un simple i únic mitjà per donar-te a conèixer i així possibilitar, amb la corresponent publicació de l'obra premiada, la comunicació amb els lectors. Són producte d'una cultura que necessita la publicitat perquè els llibres es llegeixin. Quant al que va succeir a Manacor, cal dir que, encara que sovint els premis estiguin rodejats d'un cert «escàndol», el d'aquella ciutat va tenir una sèrie d'episodis sorprenents, dels quals considero desagradables els comentaris en i després de l'acte, que segurament donaren molt de gust a tots els que no volen fer més que anar contra la nostra personalitat i cultura. Quant al que ens pugui haver perjudicat a nosaltres concretament, si bé a força de renou ens han promociat com un detergent o una beguda, per altra part hauran aconseguit que els que ens llegeixin ens esperin amb les ungles ben preparades. En el meu cas, no deixa de ser original que un membre del jurat de poesia (a qui, per altra banda, admir com a poeta), que semblaria natural que no hagués llegit les obres presentades al de narració, s'avanci, en un article a un diari, a dir que aquest premi «sí» s'hauria d'haver declarat desert.

MIQUEL.—Estic completament d'acord amb na Joana quant al que representa, avui, guanyar un premi literari com el Ciutat de Manacor, que et permet donar-te a conèixer com a escriptor, i que és no tan sols un estímul personal, sinó un inici a l'obertura de tu mateix vers l'ample món de la Literatura i la comunicació recament entesa. És llastimós, d'altra banda, que hagi de ser així, però gairebé no queda altre remei. Ho consider, podríem dir, una mena de «beca d'estudis» que fa possible que pugués «ingressar» en la difícil tasca de les lletres, sense rebutjar, ni molt menys, aquells que s'han pogut fer la pròpia carrera sense cap tipus d'ajut.

Respecte a la problemàtica concreta del Ciutat de Manacor d'aquest any, m'estimo més evitar tota possible continuïtat de la polèmica, potser ja massa allargassada, primerament perquè no en vaig esser subjecte actiu o vi-

dent (quasi tot l'estiu vaig esser a Barcelona per qüestions de treball) i, en segon lloc, perquè potser m'hauria de considerar com un guanyador secundari (en cap moment no he menyspreat la vàlua d'en Joan Perelló, ans al revés). Em sap molt de greu, de totes formes, i respectant plenament la lliure opinió de cadascú, que s'hagi arribat a uns extrems tals, per a mi, en absolut gens agradables.

En això referent a la crítica, serà el temps qui constatarà la pregunta. Indubtablement, i sobretot en poesia, és tan vàlida l'objectivitat com la subjectivitat, inclinante, particularment, per la segona.

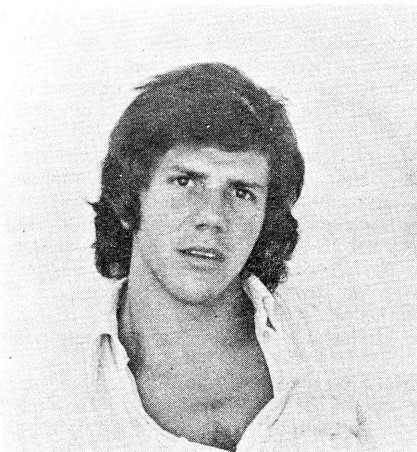
—¿Què pensau del fet que Barcelona sigui el centre actual de l'activitat cultural catalana? ¿Què representa, o ha representat, Barcelona per a vosaltres?

J.—No crec en la pretesa «dictadura» de Barcelona sobre la resta dels Països Catalans culturalment parlant. Els que diuen d'aquesta dictadura han de reconèixer que si de veritat existís, tots els mallorquins que considerem grans escriptors serien els primers que hi haurien contribuït amb la seva actuació. El fet que Barcelona hagi estat i sigui tribuna de moltes de les nostres figures actuals i passades, fa innecessari insistir sobre el valor indiscutible que com a centre populós, econòmic i cultural tendrà sempre per a nosaltres aquella ciutat. Barcelona per a mi té un gran valor sentimental ja que, a més d'haver-hi viscut de petita amb la meua família, sempre hi he estat molt lligada per motius també familiars. Aquests dos darrers anys que he estat allà estudiant fan que l'estimi més encara.

M.—Tampoc no crec en el «feixisme» cultural barceloní que podria donar a entendre la pregunta així formulada. Lògicament tot poble té un centre o focus cultural que sol residir en el centre demogràfic de més activitat, i que en el cas dels Països Catalans és, sens dubte, Barcelona. Consider que en l'aspecte cultural, Barcelona és, dins els Països Catalans, el que Palma dins les Balears. Vol dir això que hem de menysprear els nuclis culturals dels petits pobles? Ni molt menys!

No puc negar, però, que la Ciutat Comtal m'hagi encaminat, si no iniciat, al llarg d'aquests sis anys que fa que hi visc, en la literatura i m'hagi obert, com supos també a molts d'altres, universitaris o no, a una franca (diguem-ne) «europeització» amb la presa de contacte amb un món potser no diferent a l'illenc, però sí més ample.

—¿Segueix la vostra poesia els corrents ara en voga? Miquel, quina és la influència de n'Espriu damunt de la teva creació?

J.—Quan escric no em preocup per saber si segueix o no els corrents ara en voga. El que és principal és que l'escriptor sigui feel a ell mateix i, d'aquesta manera, segurament també ho serà a la seva època. L'únic «corrent en voga» que evit conscientment és tot allò que pot impedir que la gent m'entengui.

M.—Si en poesia hem d'admetre com a corrent en voga la de poesia concreta, he de dir que no. Senzillament escric poesia a la meua manera, intentant no caure dins el tòpic romàntic (en el sentit que donam al qualificatiu dins el concepte històrico-literari) ni culterà.

Realment, som un admirador d'en Salvador Espriu. La seva obra em mereix el més alt respecte. És possible que ella hagi influït sobre la meua i, si així fóra, mai no ho consideraria un aspecte negatiu. Crec que n'Espriu, actualment, no és ja tan sols un gran escriptor, sinó tot un model literari. Que l'«espruisme» sigui o no admès en les lletres d'avantguarda és un altre caire a discutir.

—¿Què feis actualment?

J.—Referint-me a la meua creació literaria, sempre faig, encara que a vegades no s'arribi a concretar. Darre-rament he acabat un llibre de poemes. Professionalment em dedic a estudiar Lingüística; he acabat Filosofia i Lletres enguany, aquest estiu vaig assistir a un congrés de Lingüística Matemàtica a Pisa i ara prepar la tesina sobre relacions entre Lògica i Lingüística.

M.—De moment continuu amb els meus esquemes literaris. Concretament estic perfilant un aplec de poemes d'estructura oriental («haikus» i «tanukas») en el poc temps buit que tenc (no puc oblidar ni la Medicina ni el treball que em retenen a Barcelona). Aque- st any acab la carrera i pens començar, l'any que ve, els estudis de Filologia (ja ho he intentat enguany, però m'ha estat impossible continuar).

—Miquel, ¿com combines la Medicina amb la Poesia? ¿Com expliques que hi hagi tants de metges que es dediquen a la literatura?

M.—Certament, Medicina és una carrera d'índole humanitària i, per tant, humanística. Pensem que en altre temps era considerada, la que avui és Ciència, com a Art. A mesura que aquesta va anar mecanitzant-se veim que el metge necessitava un esplai per a la seva sensibilitat.

—¿Què penses fer en haver acabat els estudis: dedicar-te a la literatura o exercir la teua carrera?

M.—Si les dues coses són compatibles pens continuar endavant amb les dues. Si no... vet aquí el dilema!

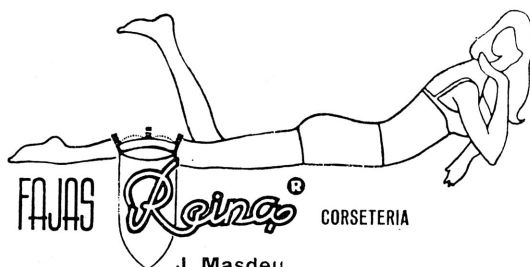
—La poesia i la narració són gèneres poc populars. ¿Com cercau la comunicació amb el poble?

J.—Aconseguir una vertadera comunicació entre dues persones és sempre un problema i moltes de vegades com menys s'aconsegueix és amb les paraules. En el camp concret de la literatura, malgrat tots escriguem —crec— per comunicar-nos, és més difícil encara. No es tracta sols de dues persones sinó d'una sola persona i tots els seus possibles lectors. És difícil dictaminar una solució per a la falta de comunicació amb els lectors i, més encara, amb els no lectors, factor que també s'ha de tenir en compte. De totes maneres, crec que el fet que popularment no es llegeixi no depèn sols de la falta de comunicació, sinó de tota la situació que ens envolta.

M.—Consider, també, que és més un problema de pedagogs que de literats. La literatura no ha d'esser sempre d'aquesta tonalitat, encara que a mi m'encanta (**Cançoner Popular Mallorquí** del P. Ginard, la de l'Escola Mallorquina, i així mateix la part popular de Lorca, Alberti, etc...). El problema, realment, és de comunicació i aquest deriva del de la llengua. Si no trencam amb un, no arribarem a l'altre.

—Explicau un poc què és «Taulas de Marbre» i «Silencis». ¿Com varen sorgir? ¿Hi ha influït l'ambient universitari en què us moveu o us heu mogut fins ara?

J.—«Taulas de marbre» és un llibre format per 13 narracions, cada una d'elles independent encara que tinguin elements comuns: crec que és més important l'ambient que l'acció. No hi ha dubte que és un llibre desigual, com quasi tots els primers llibres. Va sorgir per la necessitat de comunicar-me per mitjà de la seva publicació. He dit ja que l'única manera de publicar que tenim actualment és guanyar un premi literari. Tenia

Josep Tous Ferrer, 1 - Tel. 216033 - Palma de Mallorca

al servei
de la dona
jove i elegant

dona
corseteria

J. Masdeu
COLON, 62 - Tel. 216558
Palma de Mallorca

narracions escrites i moltes ganes que més persones —a més dels meus amics i jo— llegissen les meves coses. Vaig ajuntar les que més m'agradaven i les vaig presentar al «Ciutat de Manacor».

Més que l'ambient universitari, crec que hi ha influït l'ambient general que m'enrevolta. Ara, si no hagués estat aquests dos darrers anys estudiant a Barcelona, bastants de les narracions de «Taulas de Marbre» no s'haurien pogut escriure.

M.—Els quaranta-un poemes, en general molt curs, que formen l'aplec «Silencis» no són més que un intent d'aprofundiment en el misteri de la veritat íntima a través del que em suggereix el silenci en contraposició a les paraules, de vegades tan inútils. És difícil saber si hom pot treure quelcom en net, d'aquí que més que res jo qualificaria l'obra com a «senzilla meditació».

—Joana: pel fet que els teus estudis hagin estat dedicats preferentment a la Lingüística, ¿podem pensar que la teva obra té principalment uns valors formals? ¿Qui o què hi pot haver deixat la seva influència? ¿Què és per a tu la paraula?

J.—Crec que podem dir que sí. Gaudesc quan treball amb el llenguatge, i per altra banda, és el llenguatge allò que més me limita. El llenguatge no és un mitjà d'expressar-se i comunicar-se perfecte ni molt menys, i d'aquí sorgeixen les limitacions. Em preocupa més trobar les paraules per explicar una cosa que el fet d'explicar la cosa en si. Sé que no ho aconseguisc, moltes vegades, però la comunicació a través del llenguatge és una de les meves grans preocupacions.

En realitat no som conscient de les influències que pugui tenir perquè no he analitzat mai la meua obra en aquest sentit. Crec que hi poden haver influït els autors que més m'agraden i que més llegesc. A una de les narracions de «Taulas de Marbre» parl precisament de la influència de na Natàlia Ginzburg, però és una influència molt velada. Que més voldria jo que escriure com ella!

Per contestar-vos què és la paraula crec que hauria

d'escriure un llibre sencer. De fet tenc un llibre de poemes —inèdit, és clar—. «T'ho dic amb les paraules», on intent entendre moltes coses sobre les paraules i la comunicació, però he assolit entendre molt poc, encara.

—Miquel: ¿podem pensar que, al revés que en l'obra de na Joana, en la teva poesia és més important el fons que la forma?

M.—Sí. Plenament.

—¿Troba a Mallorca l'ambient necessari per a la vostra tasca literària?

J.—Crec que aquesta qüestió que l'ambient de Mallorca no és propici als escriptors ja ha arribat a ésser un tòpic, com tants d'altres que han sorgit sobre la nostra illa. L'ambient influeix en les persones, però d'un mateix ambient surten de fet persones ben diferents. De fet jo no tenc actualment quasi cap relació amb el món literari mallorquí. Fa uns quants anys en tenia més, parlava molt més que ara dels problemes dels escriptors mallorquins, però escrivia molt menys i més malament (és clar que també hi influïa l'edat, les lectures, la formació, etc.). Però vull dir amb això que l'ambient tot sol no fa la persona. Algú pot no sortir mai de casa i ésser un gran escriptor. Crec que a Mallorca si vols ambient literari el trobes. A part d'això, l'ambient general de Mallorca pot influir igual que a qualsevol part del món.

M.—Quant a això no puc dir res ja que, com he assenyalat abans, el fet de viure a Barcelona (estudis, treball) m'ha deslligat molt de l'ambient literari mallorquí.

—¿Creis que els joves escriptors castellans tenen més facilitats per donar-se a conèixer que els catalans?

J.—Deuen tenir molts de problemes semblants als nostres, però tenen molts més avantatges. Nosaltres, a part de les editorials, tenim només 3 o 4 revistes en català que, com que són les úniques, ho han d'abraçar tot. Ells tenen molts més mitjans de comunicació i a més, i això és el més important, ningú no s'estranya perquè escriguin en la seva llengua.

M.—Probablement sí. El que és segur és que ells tenen una trava menys que nosaltres: la llengua i els problemes de comunicació que comporta.

—Per acabar, ¿com veis a situació de la cultura catalana a Mallorca a l'actualitat?

J.—D'un poble que, com el nostre, es dedica a discutir encara quina ha de ser la seva llengua, crec que no es pot esperar massa, culturalment parlant, com a col·lectivitat. El que he dit referent a la «dictadura» de Barcelona, pot servir també per a aquesta pregunta.

Trob que és molt trist veure que un gran enemic de la nostra cultura a Mallorca hagi sortit dels propis mallorquins invocant una pretesa incompatibilitat d'aquesta cultura «gran» amb una estimació, que ningú no posa en dubte i que tots compartim, cap al que és més petit i pròxim: em refereix al «gonellisme». Per defensar-nos del gonellisme i, per altra part, del centralisme cultural castellà, crec imprescindible l'existència de mitjans de comunicació, escoles i universitats en la nostra llengua, orientades, naturalment, dins la nostra pròpia norma i ortodòxia.

M.—Particularment pens que a l'actualitat a Mallorca hi ha molta inquietud en el que es refereix a la cultura catalana. Prova d'això són les tan repetides discussions sobre lingüística i qüestions de cultura autòctona. Podria representar, tot això, com sembla voler dir na Joana, un risc. Jo crec que qualsevol tipus de moviment evita que s'engorgui la ment; pens que la gimnàstica intel·lectual eixampla la capacitat de crítica i autocrítica i ho aprou, sempre que mai no s'hagi d'arribar a la ridícula o al típic tòpic.

Després de les paraules de na Joana i en Miquel, a nosaltres ja només ens resta desitjar-los que aquest món de les lletres al qual són tan ben nou venguts els sigui sempre propici. I esperam també, amb ells, que l'existència de mitjans de comunicació, escoles i universitats en la nostra llengua sigui prompte una realitat per al nostre País.

Jaume CORBERA i POU
Jaume SUREDA i NEGRE

Llibres Turmeda

novetats
d'hivern

PREMIS CIUTAT DE
MANACOR

TAULES DE MARBRE
de Joana Serra de Gaieta

SILENCIS
de Miquel Mestre

(pròleg de Salvador Espriu)

Col·lecció Gavilans

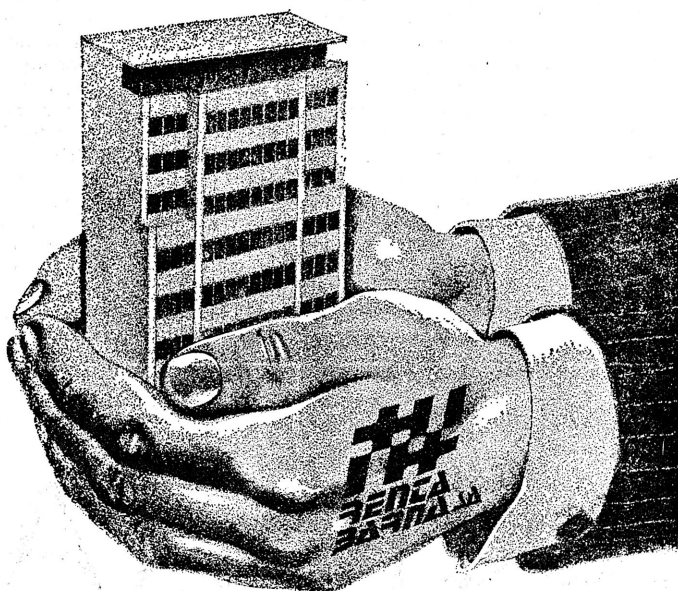
Col·lecció Tomir

RENDA BARNÀ SA

a palma de mallorca

AVDA. JAUME III, 111 - DESPATX 20

¿QUI ÉS

**RENDA
BARNÀ SA?**

COMPANIA CATALANA DE CASES
DE LLOGUER
AMB COMPTES EN PARTICIPACIÓ

RENDA BARNÀ, S. A., compra trasts,
construeix edificis i els lloga.
Segons els seus Estatuts, no pot
vendre habitualment el seu patrimoni,
que és explotat en règim d'arrendament.

RENDA BARNÀ SA

Via Augusta, 246 Tels. 212 49 58/62/66 BARCELONA - 6

el nostre patrimoni no està a la venda

Una nova secció de l'Obra Cultural Balear: el Secretariat pedagògic

No crec que calgui començar per una presentació sistemàtica del departament d'investigació i difusió pedagògica d'O. C. B. Diguem només que en el mes de Setembre, i degut a una idea sortida d'un grup de mestres, es va formar el Secretariat Pedagògic, paral·lelament a un període de desenvolupament i intensa activitat social d'O. C. B.

Ara, des d'aquesta pàgina mensual, intentarem mantenir un ampli contacte social a tots els nivells perquè volem ésser un agrupament que treballi amb la gent a través d'una política de renovació pedagògica. Els objectius —sempre dins la dominant de promocionar una cultura popular més concreta— són extensos i ambiciosos.

L'estructuració interna del Secretariat consta d'unes seccions específiques amb un grup de delegats al front de cada una d'elles. I ja dins el camp de les realitats es pot dir que s'han fet coses amb un èxit esperançador pels tres mesos que du el Secretariat en funcionament. Ben prest —estam pendents del pressupost i estudiant les necessitats concretes—

començarem el servei de documentació bibliogràfica i l'adquisició de material pedagògic en general. Ara, amb l'entusiasme propi d'una joventut que cerca un immediat desenvolupament dins tots els aspectes socials, estam treballant dins una extensa problemàtica sociològica a través d'un seminari on s'han format diversos grups amb unes tasques objectives (enquestes, programes educatius, esquemes sociològics, relacions bibliogràfiques, etc.)

Per altra part, els dies 16 i 17 del mes passat vàrem organitzar un curs de Tècniques aplicables a l'ensenyament —aquesta vegada amb expressió dinàmica— dirigit als mestres i educadors en general. Fou això tan sols un contacte, un punt de partida que no s'ha de veure privat d'una continuïtat que farà que la gent prengui consciència dels problemes i deficiències que tanca l'estructuració actual de l'ensenyament. Sobretot el dels al·lots més joves que són precisament els que més necessiten quant a iniciació per formar-se una personalitat en tots els aspectes. Vàrem voler començar per agrupar tots els interessats en aquest nou plantejament de la pedagogia amb un tema bàsic. Un tema encara gairebé desconegut quant a procediments i objectius. Però val més que siguin els propis coordinadors tècnics del curs els que ens expliquin: Jaume Arnella, Núria Quadrada i Pere Martínez Pavia. Es amb els dos primers —vinguts apressadament de Barcelona un fi-

nal de setmana— amb els que plantejarem el col·loqui.

Jaume Arnella i Núria Quadrada, dos professors plens de vitalitat i dinamisme, dediquen pràcticament la seva vida a la investigació de les tècniques d'expressió (dansa, mímica, ritme, percussió, relax, creació espontània, etc.), i les divulguen amb veritable entusiasme.

—Núria, Jaume, ¿Quan vàreu començar seriosament?

—El mes de Novembre de l'any passat fundàrem una escola —més bé un centre d'experimentació—. L'escola es diu «El Sac». Erem onze professors i començarem amb danses, teatre i expressió, ara donam classes diàriament de 6 a 10 per a nins i adults. Els alumnes adults són persones de diverses activitats professionals, uns vénen com a perfeccionament de cara al teatre —ja sigui professional o aficionat—, i altres cerquen millorar la seva expressivitat o hi troben simplement un relax. També donam classes a les escoles d'E. G. B., o bé, seminaris que quasi sempre giren sobre una problemàtica actual. A vegades ho escenificam en pla satíric.

—Anem a enumerar finalitats pràctiques d'aquests sistemes d'expressió.

—Actualment la nostra societat té grans defectes de comunicació. Començant pels al·lots que els primers anys d'escola es troben amb una mena d'ambients estranys i no tenen prou capacitat d'adaptació. Amb les

UNA OBRA UNICA EN EL SEU GENERE:

DICCIONARI DE L'ART I DELS OFICIS DE LA CONSTRUCCIÓ

per MIQUEL FULLANA LLOMPART

Diccionari alfabètic, seguit d'un diccionari ideològic (lèxic ordenat per matèries) i diccionari castellà - català. Amb més de 600 il·lustracions.

Comandes a LLIBRES MALLORCA

Fortuny, 13
Tel. 21 35 88
CIUTAT DE MALLORCA

tècniques d'expressió volem que la persona tengui no tan sols més capacitat receptiva, sinó que estigui en condicions de reaccionar positivament en un ambient extern, al mateix temps que li dona una seguretat en ella mateixa i una major facilitat d'expressió (oral, plàstica, corporal). Les tècniques que utilitzam són molt variades i totes contribueixen a que la persona s'alliberi i es pugui concentrar més en un moment donat, assolint així un sistema d'auto-control. És important també el fet que se treballi sempre en equip. Es poden escenificar cançons, fer instruments musicals amb objectes convencionals, ritmes aplicables a diverses activitats amb escenaris improvisats, es a dir, vincular la plàstica al ritme.

—M'imagín aquest món meravellós de combinacions plàstiques-musicals, però supòs que això vol una renovació contínua de procediments mecànics, és a dir, adaptar les tècniques a cada moment polític-social.

—De fet, nosaltres estam aprenent continuament, entre els professors hi ha un gran esperit d'investigació. Feim alguns seminaris de cançó dins els països de parla catalana i sempre anam recollint apunts, arxivant experiències per elaborar programes actualitzats.

—Relació amb el folklor?

—L'ideal és començar amb nins de dos anys. Ens interessa molt, per tant, partir del cançoner català. Així anam

reanimant el folklor més simple i tradicional.

Amb aquestes paraules ens acomiadam de dos grans amics que esperam de tornar-los tenir prest entre nosaltres. Lògicament hi ha en projecte organitzar altres curssets sobre expressió dinàmica o altres temes pedagògics. L'important per nosaltres és coordinar una sèrie d'activitats relacionades amb la pedagogia per aconseguir consolidar equips de treball i mantenir un contacte permanent amb els mestres i educadors de les illes.

Per altra part, des del Secretariat Pedagògic volem fer una labor de difusió de cultura a nivell popular que combinada amb les tasques escolars ens donaran en un futur pròxim una predisposició per acceptar l'actual desenvolupament de la cultura dins els camps plàstics literaris, teatrals, humans.

SECRETARIAT PEDAGÒGIC O. C. B.

30 gener 1975

XII diada escolar de la no-violència i la pau (DENIP)

Acostant-se la celebració de la XIIª «Diada escolar de la No-violència i la Pau» (30 de gener de 1975, aniversari de la mort del Mahatma Gandhi) es dirigeix una crida a tots els educadors i amics de la pau perquè en aqueixa diada, personalment i a les seves escoles amb els seus deixebles, meditin sobre la fraternitat humana universal, la no-violència i la pau.

El lema del DENIP és «l'amor és millor que l'odi, la no-violència millor que la violència i la verdadera pau millor que la guerra».

Seria beneficiós acompanyar la meditació, lliçó o unitat de treball, dels adequats exercicis d'aplicació, orientació per la vida i oració per la pau i la no-violència entre els homes i entre els pobles.

Llorenç Vidal

Centre coordinador del DENIP
Apartat de Correus 288
Cádiz (Espanya)

**GALERIA
D'ART**

POLLENÇA

NORAI

Des de la Rambla

Crònica de BARCELONA

CLARIFICAR DOS MOTS: ATUR I VAGA

Per molt que vos digui quedaré curt. L'atur i la vaga comencen a esser coneguts pel seu nom quan abans eren viscuts i soferts amb etiquetes falses; el llenguatge deixa d'esser de cartó-pedra gangrenat per convertir-se en els vertaders noms de la realitat.

L'**ATUR** és a Barcelona, l'atur són aquesta gent treballadora que, per mor de la crisi salvatge, per mor de les suspensions de pagaments, per mor de la tancada d'empreses i l'acomiatament dels obrers etc., no té feina i no pot vendre l'única riquesa que posseeix: el seu treball.

La **VAGA** és a Barcelona, les vagues són la cessació voluntària del treball per tal d'emprar aquest poder per fer força, per aconseguir unes reivindicacions que van des de les salarials a les d'exigir uns drets sindicals i polítics que són demanats per la majoria de la població de l'Estat Espanyol.

I seria també inacabable dir com des de «Els Amics de les Nacions Unides de Barcelona» a les diferents «Associacions de Veïns dels barris barcelonins» insisteixen un i altre pic en defensar els interessos primaris de tota persona que treballa:

a) Un salari suficient i digne que estigui defensat de les contínues i creixents pèrdues de poder adquisitiu.

b) Seguretat d'ocupació.

c) Organització pròpia dels Sindicats i eines pràctiques de negociació amb les empreses.

- d) Condicions humanes de treball.
- e) Intervenció decisòria en la planificació de la política econòmica de l'empresa i de l'Estat.
- f) Llibertats democràtiques (associació, expressió, reunió, etc.).
- g) Drets sindicals i polítics.
- h) Una general amnistia dels presos polítics i dels exiliats.

VAGA «MOLT GENERALITZADA» AL BAIX LLOBREGAT DIA 5 DE DESEMBRE

L'enfrontament social a l'Àrea de Barcelona que han tengut lloc aquests dos darrers mesos de l'any 74 no pot esser explicat amb aquestes retxes. Caldria tenir un equip que fes una sistematització de les notícies sobre el món de treball, una ordenació de les dades i una anàlisi rigurosa per tal d'acostar-nos a una síntesi que representaria la correlació de forces de les classes socials, l'augment de la consciència de classe dels treballadors, la clau de la història dels dies feiners, de la història viva.

Per això només vos explicaré com va anar la vaga del dia 5 de desembre, el seu perquè i les seves conseqüències.

28 Novembre: 500 càrrecs sindicals es reuneixen a la **Organització Sindical**. Hi havia presidents, vicepresidents i membres de les Unions de Tècnics i Treballadors de les diferents branques. Analitzen la situació econòmica i política del país i decideixen fer un document per distribuir als treballadors i convocar per dia 5 de desembre una vaga general de protesta en contra de l'encariment de la vida.

El text arriba a les fàbriques.

Es fan assemblees per discutir-lo i preparar la vaga.

Nit 3-4 desembre. La policia deté 25 persones acusades de pertànyer a

NOTICIAARI

una organització clandestina i preparar una vaga general.

Dia 5 desembre «Europa Press» parla de 20 mil treballadors en vaga. La **Organització Sindical** dona xifres de 17 mil treballadors i 82 empreses. Les fonts laborals parlen de cent empreses a Cornellà de Llobregat, i una cinquantesena a Sant Feliu. També a Viladecans, San Joan d'Espí, Gavà, Molins de Rei, Sant Vicenç dels Horts, Papiol, Sant Andreu de la Barca, El Prat del Llobregat i Esplugues, afectant principalment als sectors del metall i de la construcció encara que també feren vaga altres activitats industrials, i l'ensenyament i el comerç (botigues tancades malgrat els avisos de la policia municipal, mercats amb poca activitat, etc.). A Badalona, Mataró i Cerdanyola se solidaritzaren amb la vaga i a Barcelona-ciutat pararen unes 22 oficines centrals de bancs, cinc mil obrers de la «Seat», «Hispano Olivetti», els tallers dels «Transports de Barcelona», «Harry Walker», «Pegaso», empreses de la branca de l'aigua com «Costa i Font» i «Rottier», el personal de la residència sanitària «Bellvitge», etc.; hi va haver assemblees a fàbriques de la Zona Franca, a Poble Nou, a altres barris i el tancament de 240 obrers de «Diedesheim-Cumbre» dins la Catedral (240 obrers acomiadats el 3 de desembre. L'acomiatament massiu més important dels darrers 5 anys a Barcelona-capital. La «Diedesheim-Cumbre» és una empresa en període expansiu amb capital i direcció de la política empresarial des d'Alemanya. Els obrers de l'empresa diuen: **Volem que tots els treballadors puguem tornar al treball sense sancions i que**

El Drach

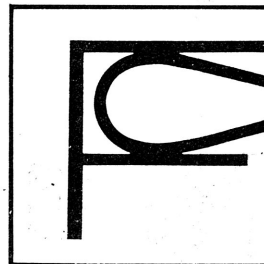
BIJUTERIA DE NOVETAT

OBJECTES TÍPICIS DE MALLORCA

Sant Domingo, 25 i 27

CIUTAT

Fotogravats A. Comas

- FOTOGRAVAT
- OFFSET
- DEPARTAMENT DE DIBUIX
- CREACIÓ GRÀFICA
- FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
- ARXIU FOTOGRÀFIC
- NYLOPRINT I
- FOTOCOMPOSICIÓ

Missio, 61 - TEL. 213952 - PALMA

negociem el conveni tenint en compte les nostres raons. Volíem, per altra banda, ésser tractats aquí com els obrers d'Alemanya on està la central de l'empresa. Una vegada demanarem a l'empresa si les seves ofertes, les acceptarien els treballadors d'Alemanya i ens digueren que aquí havien vingut per guanyar doblers. A Alemanya els treballadors tenen coses que consideram importants: dret d'associació, de vaga, sindicats obrers, etc.).

La vaga continuà el dia sis i set de desembre com a protesta, a més, per la detenció de 25 companys. Aquests dies no foren d'absència del treball sinó que la vaga fou activa amb assemblees, dins i davant les fàbriques, manifestacions dispersades per la **Polícia Armada** i la **Guardia Civil**, intents de reunió als locals de la **Organización sindical** de Cornellà que resultaren infructuosos, xerrades dels treballadors per cadascun dels seus barris (als bars, a les botigues, als centres socials, a les associacions de veïns, a les esglésies, etc.).

Dia nou de desembre. 350 càrrecs sindicals acordaren tornar al treball i dirigir un escrit al **Tribunal de Orden Público de Madrid** exposant la protesta per la detenció de 25 treballadors, demanant la llibertat dels detinguts i adherint-se a la campanya de **Justícia i Pau** d'amnistia pels presos i exiliats polítics.

El **Delegado Provincial de Sindicatos** a unes declaracions deia: **La huelga se planteó a causa de la carestía de vida y fue aprobada por la organización profesional en Sindicatos. Luego se alargó y complicó a causa de una serie de detenciones que se produjeron.**

Els advocats dels treballadors detinguts també es dirigiren al T. O. P. de Madrid dient: **El motivo, razón y causa de la detención deriva de un exceso de celo ante unos actos que en modo alguno podemos calificar de ilegales so pena de involucrar en los mismos a la misma Organización Sindical y al Delegado Provincial.**

Dia vint de desembre. Es concedida la llibertat sense fiança dels 25 treballadors detinguts (2 d'ells havien sortit uns dies abans).

Aquesta vaga «molt generalitzada» és un fenomen important i clar d'aquesta escalada socio-política de l'enfrontament social. La història avança.

BREU RESUM D'UNA ATMOSFERA

A Catalunya l'any 1974 hi ha hagut més de 200 suspensions de pagaments i fallides, regulacions d'ocupació a dojo, augment incessant de l'atur obrer, inflació salvatge, etc. etc. El Col·legi d'Advocats traurà aquest mes de gener un informe complet. L'Arquebisbe de Barcelona ha dit: «Es urgent una ordenació jurídica per tal

de regular el dret de la vaga. És inadequada la legislació actual sobre els conflictes laborals».

El dia 21 de novembre no surt al carrer «El Noticiero Universal» perquè tot el personal de l'empresa fa vaga per reivindicacions salarials. És la primera vegada des de 1939 que un diari de Barcelona no surt al carrer per motius laborals.

L'empresa «Hispano Olivetti» és tancada i des de fa tres mesos hi ha contínua anormalitat laboral; els treballadors, suspesos d'ocupació i sou per l'empresa, i mentre esperen el «laudo» de «Sindicatos» fan una carta oberta a l'opinió pública on diuen: **Hem esgotat tots els recursos que hem tengut (es refereixen a les negociacions del Conveni) hem duit a la pràctica drets obrers fonamentals: els de reunió i vaga, hem intentat negociar diverses vegades amb la direcció de l'empresa i amb l'autoritat sindical proposant un acord de 50 mil pessetes d'increment de salari a l'any, tornant al treball diferents vegades per tal de demostrar la nostra bona voluntat, proposant tornar-hi totalment en cas d'acord, però tots els intents ens han estat rebutjats una i altra vegada i ens consta que l'empresa perd en aquests tres mesos de lluita més del que demanàvem com a Conveni.**

La vaga dels treballadors de Bancs (solidaritzant-se, primer, amb la vaga

Cada poble llaura el seu futur

¿Encara no en sou soci?

C/. Vicenç Mut, 3

Tel. 22 48 91

CIUTAT DE MALLORCA

Casa fundada l'any 1700

Xocolata amb ensaimades calentes

Gelats i quemullars

Obert tot lo dia

C/. Fiol, 11

Tel. 2116 53

Ciutat

del Baix Llobregat i, després, per reivindicacions salarials i laborals pròpies) és un dels altres enfrontaments que pel nombre de participants (més de 11 mil) i per les entitats afectades (la majoria de Bancs, les seves agències centrals i moltes sucursals) cal remarcar.

I podria seguir fulls i fulls amb notícies d'acomiadaments (Lavis, Diedesheim-Cumbre, etc.), vagues parcials (Seat, Companies d'assegurancs («La Unión» «El Fénix Español», «Mútua General de Seguros», «Multimar», etc.) Esesa, Electroodos K. D. etc.), oposició dels treballadors als expedients de regulació d'ocupació (Industrias MATA, Commetsa, etc.), suspensió de pagaments (Grup Fontanals 1806 de passiu, Grup Rosell 450 milions de passiu, grup Azumendi 239 milions de passiu, etc.) CRISI.

No explicaré més esdeveniments perquè no tenc paper. Només diré que aquests darrers mesos es veuen molt sovint des de la llarga escenografia de la Rambla, les veus i els cossos dels treballadors. I jo voldria fer «d'ulls del poble» com deia Oriana Fallaci passejant aquests dies de desembre per la Rambla de les Flors: **Els periodistes som els ulls del poble. El periodista que no conta el que veu és un traïdor. Jo no som una periodista política, som una periodista polititzada. No som de cap partit però som antifeixista i socialista.**

I ara mateix, un 19 de desembre de 1974, a les tres de l'horabaixa, un mil·lenar i pico de treballadors de «Hispano Olivetti», de «Diedesheim-Cumbre», dels Bancs es manifesten a la Plaça de Catalunya fins al Liceu, des del Liceu cap a la Plaça de Catalunya i cap al carrer Pelayo i criden: **Cumbre Olivetti i Bancs volem treballar, Conveni sí, Llaudo no, Augments de salari sí, acomiadaments no. Llibertat, etc. etc.** Arriba la «policia armada».

Dispersió. Nous intents de manifestació a Rambla de Catalunya i a la Porta de l'Angel.

I confegida amb aquesta imatge molt corrent aquests darrers mesos, pens en una entrevista a un professor mercantil —Joan Armet— feta per Isabel Clara Simó a la revista **Canigó** que diu coses com aquestes: **El tipus de socialisme que cal proposar als Països Catalans hauria d'estar basat en la realitat històrica, econòmica, política, social i cultural del nostre poble. La importància de la nostra classe obrera, la seva tradició de lluita i el desenvolupament econòmic ja existent són la millor garantia per a poder pensar que el nostre socialisme serà fonamentalment de base auto-gestionària, cosa que no impedeix, sinó que requereix un poder de planificació i de direcció econòmica general; per tant, la propietat dels instruments financers, la de les empreses de servei públic i la de les grans empreses que per la seva importància ho requereixin ha d'estar en mans de l'Estat (...)**

Crec que queda ben clar. L'entrevista de Joan Armet, els enfrontaments socials, la Rambla plena de manifestants són això: unes veus i uns cossos en lluita que transformen la material extensió de la nostra realitat.

Barcelona, 20 desembre 1974.

BIEL MESQUIDA I AMENGUAL

Jocs florals i Premi de Pintura a Andorra

El Cercle de las arts i de les lletres d'Andorra ha convocat un altre any, el sisè, els **Jocs florals juvenils de la Llengua Catalana**. S'ofereixen els tres guardons tradicionals per als poemes, endemés de set premis extraordinaris en prosa. Els autors dels treballs han de tenir una edat compresa entre els 14 i els 19 anys, i han de presentar les seves obres abans del dia 10 de juliol de 1975.

També el mateix Cercle andorrà convoca el premi **Visió d'Andorra mitjançant la pintura**. El tema de les obres pictòriques, presentades a aquest premi, sota el patrocini del Banc Internacional, ha de ser algun aspecte de les Valls d'Andorra. S'ofereixen un premi de 35.000 ptes. i un accèssit de 25.000 ptes. Les obres seran presentades al llarg del pròxim mes de setembre.

Demanau el cartell dels Jocs florals i les bases del premi andorrà de pintura a:

Cercle de les Arts i de les Lletres.

Avinguda Carlemany, 24.

Escaldes (Valls d'Andorra)

Articles d'organització
i d'arxiu

Subministració de
papereria

VASCOSOBRES

VASCONGADA DE SOBRES Y BOLSAS, S. A.

MANUEL VILANOVA FIOL

Gumersindo, 85-87 Tel. 29 30 18 Palma de Mallorca

Diario de Mallorca

un diari

per a tots els mallorquins

SALA PELAIRES

GALERIA D'ART

T
A
P
I
E
S

GENER 75

PELAIRES, 63 TEL: 223696 CIUTAT DE MCA.

MATAS

Ybag..Varon

LINIA AVANÇADA PER HOMES
LINEA AVANZADA PARA HOMBRES
LIGNE AVANCEE POUR MONSIEURS
LATEST LINE FOR GENTLEMAN

CENTRE COMERCIAL "LOS GERANIOS"

AL C/. **SANT NICOLAU** 20B
PALMA DE MALLORCA